

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

84 M. 4 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1970 M. VASARIO (FEBRUARY) 27 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 30 C.

VASARIO 16-osios progą, Ramunė Bernotaitė (kairėje), 13 metų amžiaus ir Julija Grauslytė, 16 m. amžiaus, pasipuošusios tautiškais drabužiais ruošiasi eiti į Nepriklausomybės minėjimą Nashua, New Hampshire. Juodvi sužavėtos lietuviškąja koolytėle. Ši graži nuotrauka buvo patalpinta ir vietos spaudoje.

Vasario 16 ir aukos

52-uosius Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimus ruošdami, juos lankydami, apie juos rašydami ir galvodami — priėjome išvados, kad vieningų Vasario 16-osios minėjimų laikai Amerikoje jau pasibaigė. Sumažėjo ir aukos. Priežastis — ne lietuvių patriotizmo stoka. Patriotizmas žmonėse tebesireiškia. Tik tą patriotizmo dvasią lietuviuose slopina kai kurių organizacijų viršūnės!

Tai pastebėjome Vienybėje dar pernai. Tada nurodėme priežastis. Tada manėme, kad organizacijų vadai pagalvos, kad piauna šakas ant kurių patys sėdi. Bet reikalai nepasitaisė, priešingai, pakrypo dar blogesne kryptimi! Priežastis ta pati — doleris. Vyko nesantaika — kur uždirbtasis doleris eis!

Prieš 30 metų Amerikos lietuviai jau buvo supratę, kad milžiniški minėjimai lietuvius stiprina, o kitataučius imponuoja. Dėl to savo politinius įsitikinimus ir pažiūras Vasario 16-tą palikdavom namie, o į minėjimų sales eidavom tik kaip vienos partijos lietuviai Lietuvos pagerbti.

Tada visos aukos buvo siunčiamos ALTui, kuri sudarė keturios didžiosios lietuvių grupės Amerikoje: krikščionys demokratai, tautininkai, sandariečiai ir socialdemokratai. Kad darbas sklandžiau vyktų buvo įtraukti ir tų pažiūrų laikraščių redaktoriai ir jų atstovai. Bendram darbui dirbo visų paminėtų organizacijų vadai ir tų laikraščių redaktoriai.

Tęsiama 12 psl.

Delegacija lankiusi Nashua, N. H. miesto mayorą paskelbti Vasario 16 Republic of Lithuania Day. Iš kairės: WSMN radijo stoties žinių redaktorius Barry Palmer (lietuvis); BALFo sk. pirm. Kazys Grauslys, adv. teisėjas Leonardas Velishka; meras Dennis J. Sullivan; klebonas kun. J. Bucevičius; Vytautas Širvydas. Sėdi: Julė Grauslytė, BALFo sk. išd. Birutė Bernotienė; Ramunė Bernotaitė.

LIETUVIAI PASAULYJE

● Dr. J. K. Vallūnas įkalbėjo juostelę Lietuvos nepriklausomybės minėjimų proga. Ją VLIKas išsiuntinėjo 26 lietuvių radijo programoms Amerikoje, Vasario 14 dr. Vallūnas išskrido į Europą, trims savaitėms.

● Bonn-Koeln, Vokietijoje lietuviai veikia: Sausio 31 paminėjo Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, vasario 8 Pabaltijo jaunimo karivalas Koelne, balandžio 25 įvyks bendruomenės susirinkimas ir gegužinė, geg. 30 išvyka į Andernach gražias apylinkes, birželio 27 ruošiamos Joninės Wupertaly, rugsėjo 26 lietuvių diena, spalio 10 pobūvis Koelne, lapkr. 28 pobūvis Wupertaly.

● Anelė Čyglėnė iš Kauno, viešėjo Amerikoje apie metus laiko. Lankėsi Clevelande, Chicagoje, Rochester, Binghamton, N. Y. Iš New Yorko išskrido namo.

● Mohawk kalnuose, Conn. lietuvių jaunimo diena ruošinama kovo 7 d., nuo 9 v. ryto iki 5 v. p. p. Vieta yra prie 4 kelio Cornwall, Connecticut, tarp Rt. 7 ir Rt. 8, į šiaurę nuo Waterburio. Be slidinėjimo numatyta lietuviška muzika ir lietuvių tautiniai šokiai, taip pat liaudies meno parodėlė, bus baigiama Lietuvių klube 103 Green St., Waterbury, Conn. linksma vakariu.

● Robert Marchenonis, Nashua, New Hampshire policininkas kelintą kartą spaudoje minimas, kaip vienas geriausių piktadarių suradėjas.

● A. Keturakis-Vilkutaitis, mires Augsburgėje, Vokietijoje Hochfeld lietuvių stovykloje 1947 m. lietuvių teatrų pageriamas ir prisimenamas. Jis yra parašęs pirmąjį lietuvių kalba veikalą, kuris prieš 70 m. suvaidintas Palangoje -- Amerika pirtyje. Kai veikalas būdavo Lietuvoje vaidinamas, dar anais laikais Bitė-Petkevičaitė rašė: „Žmonės susirinkę į daržinę, ovacijomis sutikdavo vaidintojus ir palaidėdavo juos daugiausia dėl to, kad jie kalbėjo lietuviškai nuo scenos“...

● Virgilijus Noreika iš Lietuvos sėkmingai koncertavo Paryžiuje ir kituose Prancūzijos miestuose. Dainavo Vladimiro vaidmenį operoje Kunigaikštis Igor. Koncertuose dainavo lietuvių dainas.

● Kun. dr. Antanas Paškus sausio 31 d. International Institutes salėje, Bostone kalbėjo Lietuvių kultūros klubo susirinkime ir skaitė paskaitą tema: Seksualinė revoliucija -- išsigelbėjimas ar pražūtis.

● V. Izbicko pastangomis latvių radijo programa Bostone perdavinėjama iš WCRB-AM, 1330 ko ir FM-102.5 sekmdieniais 8:30 v. ryto, savo vasario 15-tosios programą skyrė Lietuvos nepriklausomybei paminėti.

● Komp. Julius Gaidelis parašė Lietuvos motinos kantatą. Žodžius parašė Jonas Aistis.

ARGENTINOJE: Viešnia iš Lietuvos, gimnazijos mokytoja Marija Sabaliauskaitė-Patackienė atsakinėja į dalyvių paklausimus. Jos dešinėje Teofilijus ir Bruna Mačekaitė Aliukai, suruošusieji viešnios pagerbimą savo namuose ir red. K. Norkus. Viešnios kairėje jos sesuo Monika S. Viečienė, šeimininkės brolis su sūnumis ir V. Barauskas. Sėdi kairėje S. N. Norkienė, dešinėje M. Mačekienė P. Ožinsko nuotrauka

P. Dargio radijo programos sukaktis

Povilo Dargio, vadovaujami radijo programai Pittsburgh, Pa. sukanka 35 metai. S. Šimkaus Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir mirtį giesmė -- pradedamos jo programos, kuriose lietuvių muziką, dainas, žinias girdi apie 100,000 klausytojų rytinėje Ohio, šiaurinėje W. Virginia ir šiaurės Pennsylvania. Tame rajone yra apie 30 lietuviškų kolonijų. Programos perduodamos sekmdieniais nuo 12:30 iki 1 v. p. p. iš WPIT, 730 kc. bangų. Jų klausosi ir ne lietuviai.

P. Dargis yra SLA prezidentas jau per 14 m., Pittsburgho Lietuvių Vaizbos Buto sekretorius, Amerikos Lietuvių Prekybos Rūmų direktorius, ALTo ir Sandaros vicepirmininkas, Lietuvių kambario prie Pittsburgho universiteto komiteto pirm. ir Lietuvių Demokratų nacionalinis pirmininkas.

POVILAS DARGIS, SLA prezidentas, kurio vadovaujama radijo programa Pittsburgh, Pa., mini 35 m. sukaktį.

Knight Cap

August Traun, sav.

LIETUVIŲ RESTORANAI

UŽKANDŽIAI

PIETŪS

VAKARIENĖ

IVAIRŪS

ŽUVIES

PATIEKALAI

810 Chestnut St., Philadelphia, Pa.
ir
Baltimore Pike & Providence Rd.
Media, Pa.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. Evergreen 2-6440

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

KONGRESMENAS PAS LIETUVIUS. - Republikonas E. Derwinski kalba į Lemonto lietuvius prie Chicagos. Toliau nuo Derwinskio, prie garbės stalo sėdi latvis V. Korsts, dr. P. Kisielius, L. Kerelis, Illinois parlamentaras D. Moors, dr. L. Kriaučeliūnas, D. Delaney (už vėliavėles) ir B. Nainys. V. Zalatoriaus nuotr.

Kongresmenas Derwinski su lietuviais

VYTAUTAS ZALATORIUS

Kongresininkas E. Derwinski vasario 8-tą Lemont, Ill. lietuviams (prie Chicagos) išdėstė savo pažiūras užsienio ir vidaus politikos klausimais, kurios beveik sutampa su VLIKO ir ALTo siekimais.

Lenkų kilmės Derwinski, respublikonų atstovas iš Ilinojaus 4-to distrikto, pasisakė esąs už "laisvinimo" politikos atgaivinimą, pasigyrė asmeniškai J. Paleckį sutikęs ir išvadines kvailingu, ir pranašavo rusų imperijos griuvimą iš vidaus. Jis taip pat paminėjo priėmęs 40 Lietuvos kunigų protesto laiško Kosyginui anglišką kopiją ir pažadėjo patalpinti kongreso darbų leidinyje "Congressional Record".

Derwinski su Paleckiu susitikdavęs Interparlamentarinės sąjungos konferencijose.

Jis pasakoja, kad Paleckis ir kiti komunistiniai delegatai tokiose konferencijose paprastai parodą savo nesugebėjimą debatuoti. Vienoje tokių konferencijų Paleckis, kuris dabar yra Tautybių tarybos Maskvoje pirmininkas, pasakęs įprastinę propagandinę kalbą ir išėjęs iš konferencijos salės, sekamas kitų Komunistinių delegatų, prieš pat rinkimus į konferencijos dirbamuosius organus. Tokiu būdu jie pražiopsojo balsavimus ir į tuos organus nebuvo išrinkti komunistų atstovai. Dėl to Derwinski susidaręs nuomonė, kad Paleckio parlamentariniai gabumai esą nekokie...

Užsimindamas apie Amerikos vidaus politiką, Derwinski išsireiškė, kad 1972 m. Demokratų partijos prezidentiniu kandidatu busiųjų H. Humphrey.

DAUGIAU ŽINOMŲ POLITIKŲ

Lietuvos kunigų laišką Derwinskiui įteikė JAV Bendruomenės centro v-bos pirm. B. Nainys.

Bankete dalyvavo ir kalbėjo Illinois parlamento atstovas iš Lemonto, D. Moor, Illinois konstitucinės konvencijos delegatas iš Marquette parko J. Račiūnas, kandidatas į Chicagos sanitarinio distrikto patikėtinus T. Allen ir politikas K. Oksas -- visi respublikonai.

Banketą surengė Lemonto ALTo ir LB skyriai, dr. J. Briedžio iniciatyva. Garbės prezidiume dar sėdėjo skautų veikėjas E. Delaney, Chicagos miesto architektas demokratas L. Kerelis, frontininkų ir bendruomenės veikėjas dr. P. Kisielius, latvių respublikonų komiteto Amerikoje pirm. V. Korsts, bendruomenininkas dr. L. Kriaučeliūnas ir Illinois ukrainiečių gydytojų d-jos pirm. N. Olekas.

Po trumpos Derwinskio apžvalgos banketo dalyviai pateikė jam klausimų.

-- Jūs man ne klausimus statot, bet kalbas sakot, -- pastebėjo Derwinski apie kelių klausėjų blogai suformuluotus pareiškimus.

Nemaloniai ausi rėžė ir lietuvių kalbėtojų menkas anglų kalbos mokėjimas.

Kerelis norėjo žinoti, kodėl federalinė vyriausybė nesumažina procentų už paskolas ir neremia lituanistinių mokyklų. Dr. Kisielius klausė, kokia politika JAV vadovaujasi Izraelio atžvilgiu ir kaip mano išnaudoti rusų-kinų nesantaiką. B. Brazdžionis reikalavo, kad valdžia uždraustų komunistinių spausdinių atsiuntimą iš užsienio. A. Regis stebėjosi, kodėl Amerikos diplomatai, pasitaikius progai, neapkalta rusų imperializmu Pabaltijo kraštuose. Pagaliau, sergantis vidurinės mokyklos mokinių J. Abromaitis laišku klausė, kodėl valdžia draudžia sveikatai nežalingą marihuana, o leidžia pardavinėti kenksmingas gimdymo kontrolės piliules.

REPUBLIKONAS PRIEŠ DEMOKRATĄ

Gana aštriai Derwinski atsakė Kereliui, matyt, įžiūrėdamas jo klausimuose "demokratų provokaciją". Jis paaiškino, kad "Judošoms panteroms" pinigai eina per demokratą Chicagos burmistro R. Daley organizaciją, o švietimu federalinė valdžia tiesioginiai neužsiimanti.

-- Jeigu jums rūpi jūsų mokyklos, -- kalbėjo kongresininkas, -- remkite jas iš "savo širdžių ir kišenių".

Jis paragino Kerelį kitąsyk, prieš stant klausimus geriau pasiinformuoti.

Atsakydamas į dr. Kisieliaus klausimą, o ir savo apžvalgoje Derwinski ragino lietuvius imti pavyzdį iš žydų, kaip "nuolatatos, efektyviai ir emociškai" skatina Izraelio interesus Amerikoje. Jis taip pat manąs, kad vyriausybė galėtų geriau išnaudoti rusų-kinų konfliktą, bet kad užsienio reikalų sekretorius V. Rodgers esąs "patį silpniausią grandis vyriausybėje".

Kongresininkas nemanąs, kad komunistinės spaudos siuntimas sudarąs ypatingą pavojų. Žmonės gali atskirti pelus nuo grūdų. Jis tik nori, kad amerikiečiai išplėstų savo propagandą į komunistinius kraštus. Taip pat sutiko, kad šio krašto diplomatai per daug pasyviai laikosi rusų propagandos atžvilgiu, neiškeldami anų agresijos ir kolonializmo Pabaltijo kraštuose ir kitur.

Derwinski paprašė, kad jam leistų pasilaikyti mokinio Abromaičio laišką, į kurį jis už poros dienų laišku atsakysias.

Savo kalbą Derwinski baigė anekdotu. Vienas latvis, grįždamas į tėvynę, pažadėjo atsiųsti nuotrauką, kuri parodysianti, koks dabar gyvenimas Latvijoje. Jei jis toje nuotraukoje stovėsias -- viskas gerai, jei sėdėsias -- blogai. Po kiek laiko draugai iš repatrijanto gavo fotografiją, kurioje jis ... gulėjęs.

ABIPUSĖ NAUDA

Susitikimas su Derwinskiu lietuviams leido aukštam valdžios aparato atstovui parodyti savo nuotaikas. Iš kitos pusės tas atstovas atskleidė lietuviams savo galvojimo būdą ir būdus priieiti prie problemų.

Žinoma, nereikia pamiršti, kad Derwinski nėra tipiškas kongresmenas. Jis reprezentuoja konservatyvųjį republikonų partijos sparną, kuris yra mažumoje. 1964 m. jis buvo Goldwater rinkiminės kampanijos Illinois vadovas. Kongrese jis yra reprezentantų rūmų užsienio reikalams ir pašto bei valdininkų komitetų narys.

Iš praktiškų jo patarimų, kuriuos vėliau pakartojo ir Delaney, buvo raginimas ieškoti pagalbos lituanistinėms mokykloms per vietos švietimo tarybas. Užsienio politikos siekimuose jis ragino lietuvius jungtis su latviais, estais ir kitais.

Banketo pabaigoje, į kurį įėjimas kainavo \$10, dr. Briedis, Lemonto lietuvių vardu, Derwinskiui įteikė reljefinį, iš medžio išpiauštą Lietuvos artojo paveikslą, kurį tas žadėjo pasikabinti savo raštinėje Washingtone. Be to, buvo sugiedota ilgiausių, geriausių ir garbingiausių metų.

Naujas talentas

Vytautas Nakas pernai Roosevelt universitete gavo bakalaurų laipsnį muzikoje ir prancūzų literatūroje su atžymėjimu Magna cum laude. Gavęs stipendiją dabar studijuoja muzikologiją ir dainavimą Indiana universitete, Bloomington, Ind. Dainavimo profesorė yra buv. Metropolitan operos dainininkė Martha Lipton. Vytautą Naką dainuoti premjeroje senovine graikų kalba pakvietė moderninės kompozicijos dėstytojas Iannis Xenakis, kuris parašė mu-

zikinį veikalą Oresteje, pagal senovės graikų tragiką Eschilo trilogiją. Kaip solistas Nakas dalyvaus ir kalbančiame chore. Nakas dvejus metus studijavo senovinę graikų kalbą.

Baletmeisterės Veleckytės Baletų studijos auklėtinės, dalyvaujant 42 vaikams suvaidino A. Kairio "Du broliukai" Alvudo vaikų teatre, Jaunimo centre, vasario 8. Akompanavo pianistas Antanas Kalvaitis.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visats reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštas in 1896. It is published bi-weekly by Valerie Tyallava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tyallava; senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Santykių su Europa Tarybų S-gos imperija, galima sakyti, dabar rašo jau antrąjį puslapį, kurio pirmąjį pradėjo rašyti Rusijos caras Aleksandras I ir Prancūzijos Napoleonas. Tam tikslui sukaltame rąste suėję Nemuno viduryje ties Tilže (1807 m., birž. 25 d.), vienas kitam padavė "draugišką" ranką, ką Stalinas ir Hitleris pakartojo, dabar rašomajame antrajame puslapyje.

Tie puslapiai priklauso bendrai Europos istorijos temai, kurią anglas istorikas A. J. P. Taylor, tiksliai ir būdingai savo veikale tai vadina Kova už vyravimą Europoje.

Ablejuose puslapiuose Lietuva vaidina rolę, kurios netenka nei išpūsti nei nuvertinti. Įdomu, kad Napoleonas ir Hitleris, abu — savo noru — puolė Rusiją ir abu — iltis atsišipino!

* * * *

Istorijos vadovėlis Europe: 1815 to the Present, apie kalbamųjų puslapių pradžią pasakoja:

"1813-1814 metų karas pribaigė Prancūzijos milžinišką karinę galybę Europoje ir pirmąsyk istorijoje išleido kazokus į Vakarus. Nuo tų dienų rusų imperijos manomoji karo galybė pasidarė nežinoma, bet vis dėmesin imamą veiksniu Europos valstybių susitarimuose ir rungtyne."

* * * *

Stalino-Hitlerio susitarimas vėliau paguldė kitą milžinišką Europos karo galybę, kaip caro Aleksandro I sutartis su Napoleonu. Bet ir Vokietijos karinė jėga sužlugo. Ir, ne tik paguldymą pakartoję, bet "kazokus" dar giliau į Vakarus Europą įvesdino, net į Čekoslovakiją ir Berlyną.

Kokiais keliais eidama Europa kazokų atsikratys ir kaip galutinai rusių santykiai su europiečiais nusistovės, šiandien dar niekas net spėlioti nesilma.

Lietuviams su gyvenimo tikrove tenka skaitytis ir darytis sveikų išvadų.

* * * *

Su dabartine Lietuva arčiau susipažindami, užsienio lietuviai vis mažiau tiki tiems, kurie nelankydami Lietuvos ir nenorėdami su jos žmonėmis santykių palaikyti dar vis tebeprasakoja, būk ten viskas ir tamsu ir juoda (arba rusiškai raudona).

Kai bet kurioje tautoje pribrešta koks reikalas, atsiranda tautoje ir žmonių tam reikalui patenkinti. Pavyzdžiui galima rodyti atsiradusią Lietuvos Tarybą, kuri patogiū laiku paskelbė Lietuvos valstybės atstatymą 1918 m. Kiek pirmiau buvo knygnešių platinti užsienyje spausdinamą lietuvių spaudą, kurią tuo metu Lietuvą valdė rusai, buvo uždraudę.

Vienose politinėse santvarkose piliečių organizacijos savo kylantiems reikalams ginti atsiranda lengviau, kitose sunkiau. Kur jos draudžiamos sulenda į pagrindį. Bet vistiek savo tikslų siekia ir pasiekia! Taip bent moko politiniai mokslai.

* * * *

Todėl politinė santvarka gali būti demokratinė ar nedemokratinė, bet gyvenimo iškeliamieji reikalai ras kovotojų, siekiančių juos patenkinti.

4

Gianakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Belaisvinant Tėvynę brangią

1.

Gal kiekvienais metais Vasario 16 proga kas nors čekagiškėje Vilnyje nusisplaua ant Lietuvos nepriklausomybės. Ten, mat, įsitikinę, kad tarybinis nepriklausomybės pakaitalas yra geresnis už 1918 Vasario 16 aktu atsikūrusią Lietuvą. Nusispiovė jau ir šiemet, rodos, S. Jokubka.

Tie mūsų broliai lietuviai dar vis nesupranta, kad mes tautinės Lietuvos palikėmas, kaip ir ta, bininkai savo pažiūrose, nesame palaužiami. Su nepriklausomybės priešais galime ne tik kalbėtis, bet ir visai bičiuliškai turėti bendrų reikalų. Bet Vasario 16-sios idėja yra kažkas, kas neturi būti pajudinama. Mes manome, kad ir tarybinis lietuvis, ilgainiui susikūres pulkų gyvenimą, kada nors pasilgs nepriklausomybės, nes ligi šiol visoje žemėje visoki žmonės vis pasilgdavo. Gal tai ateis tolimoj atelty, bet ligi šiol dar niekam nepavyko išdresiruoti katina negaudyti pelių, o žmogų nesiekti laisvės.

Sako, jau sukūrė naują, tarybinį žmogų, kitaip protaujanti, kitaip jaučianti, tarybiškai valinga.

Iš tiesų bet kokio tipo naują žmogų sukurti nėra labai sunku ... ant popieriaus ar vaizduotėj. Tikra, kad tarybinė santvarka visuomenės perauklėjime daug ko pasiekė, bet yra visokio perauklėjimo galimybių ribos.

2.

Vakary veikėjams į nuopelnus reikia priskaičiuoti sugebėjimą išlaikyti į Lietuvą nukreiptas radijo valandėles. Blogiau su tų valandėlių turiniu, kurs sudaromas klaidinga prielaida, būk Lietuvoje žmonės jokio kito rūpesčio neturi ir tik ilgisi buržuazinių laikų. Manding, reiktų remtis dabartinės Lietuvos pažinimu ir taikyti į kultūrinės aspiracijos. Vlikinio sukirpimo politikos šalininkų Lietuvoje nėra daug.

Tarybų Sąjunga yra didelė galybė, pajėgi paveikti mūsų radijo valandėles globojančius kraštus. Kol neskauda, sovietai pakenčia, tik jie turi galimybių mūsų balsus apšvelninti. Žodžių karas nėra politinė jėga nepaveikiamas. Ateis ir tokių laikų, kai mūsų popierinių liūtų dantys bus paplečiuoti, liūtai mielai maitinsis salotomis.

3.

Lietuvoje neseniai išleido Vytauto Bubnio apysaką "Aberonas". Išsiskyrusioj šeimoj su tėvu likęs gimnazistas čia patiekia lyg ir dienoraštį. Nors tai tik literatūrinis kūrinys, bet tarybinėj santvarkoj jis negali nevaizduoti tikrovės. Na, ir turime čia gimnazistus -- tėvynės ateitį. Tuose gimnazistuose netrūksta didžiųjų vertybių vertės pajutimo, bet taip pat apstu kažkokio hipiško gyvenimo nuobodulio. Įdomu, kad iš tarybinų naujų žmonių rikiuotės iškritusių kūrinių dabar tarybinėje santvarkoje išleidžiama gana daug.

Štai sėdi jie komjaunimo susirinkime. Iš nuobodumo sudarė laikraštėlių, užpildytą čia pat į galvą atėjusiomis pastabomis. Vienas prirašo:

-- Susuko vidurius. Nežinau, ar užteks jėgų išlaukti, kol susirinkimas pasibaigs. Kenčiantysis.

Kitas prirašo:

-- Kadaisė bobutė pasakojo, kad kartą Kristus įjėjęs į šventyklą ir radęs prekiaujančius, žodžiu, turgų. Paėmęs lazda ir išvaikęs. Kad taip man dabar lazda! Kristus antrasis.

*****

Ir dabartinėje Lietuvoje smalsus stebėtojas pastebi, kad patenkinama daug gyvų tautos reikalų, nežiūrint komisarių šaltumo ar jiems priešingumo.

Amerikos lietuviuose trijų galvų komisariški "veiksniai", štai, jau neatsilaiko prieš tautinį reikalą -- plėsti užsienio lietuvių santykius su lietuvišiais Lietuvoje. Yra vilčių, kad daug laimės pastebimi tarybinėse tautos tautinės savygarbos sąjūdžiai. Laimės gal ir rusų visuomenės noras atsikratyti cenzūros ir įkyrios policijos.

Trečias susirūpinęs komjaunimu:

-- Galvoju, kaip mes tapome komjaunuoliais. Juk visi mes serijinės gamybos. Visa klasė užpildė anketas, iškalėme keletą sakinių iš įstatų. Mus sveikino, mums sakė kalbas ir mūsų kolektyvinio sąmoningumo pavyzdžiu siūlė pasekti kitoms klasėms. Spaliukai netgi po gėlę įbruko kiekvienam ir žiūrėjo į mus lyg į kokius didvyrius. O grįždami namo sulindom į tamsią tarpuvartę, išmaukėm tris butelius vyno -- "ta proga", ir susimušėm... Klasės vadovė viską užglostė, kad tik niekas nesužinotų. Kai pagalvojį, nelinksma. Serijinis

-- Serijinės gamybos... O aš niekada nepagalvojau, kad esu serijinės gamybos komjaunuolis...

Galų gale paaiškėjo, kad šitaip laisvai besireiškiančių gimnazistų vienas yra mokyklos direktorės šnipas. Vai buvo triukšmo, kai toks improvizuotas "slaptas laikraštis" atsirado pas direktorę!

Aš manau, kad vlikinė ELTA, rašiusi apie rezistentinę spaudą sovietuose, turėtų tais gimnazistais susidomėti... O gal praverstų tokio lygio Lietuvos gimnazistus politiškai apšviesti per kokį Vatikano ar Madrido radiją? Per linksmą radiją, kur popieriniai liūtai čia tau rodo nuožmias iltis, o rytoj, žiūrėk, jiems grėsia salotų pašaras!

Šešėliai slankioja

aplink Vasario 16-taia

4.

Šiemet prieš Vasario 16-tąją Chicagoje buvo susirinkę tie, kur šventės proga iš lietuvių norėtų lietuviškiems reikalams gauti pinigų. Po pasitarimo paskelbė komunikatą, labai banalų ir mažai pasakanti. Paskul spaudoje skaitėme pasipiktinimų, kad tas komunikatas toks blankus. Iš tikrųjų komunikatas toks blogas nebūtų, jei jis nedengtų tikros padėties, kuri yra blogesnė už komunikatus. Mat, pasitarime buvo tokio piniginio troškulio, kad žmonės užmiršo net patį lietuvišką veikimą. Naujienų dienraštis prabilo taip:

-- Amerikos lietuviai nori, kad Nainio vadovaujama organizacija ... paliktų politinius reikalus specialiai Amerikos lietuvių sudarytam organui. Amerikos lietuviai nori, kad kultūriniai reikalai būtų labiau puoselėjami, kad nesikištų į politiką jos nesuprantantieji; kad neekvotų lietuvių santaujų bereikalingiems rušienis pasirodymams

Ši citata parodo, kokie šešėliai slankioja aplink Vasario 16-tąją.

Kažkas drišta kalbėti Amerikos lietuvių vardu, o patis ne tik nerinktas, bet rinkimų bijo. Melas, ir labai nešvarus melas, kad Naujienų globojama grupė politiką supranta, o kiti yra "nesuprantantieji".

Naujojoje Lietuvos istorijoje gausu pavyzdžių, kur vis atsiranda politika "išmanančių". Laiks būtų tokių nepakeičiamų "išmanančių" kratyti kaip ir šios.

Man įstrigo Naujienų oaimė, kad kažkas "neekvotų lietuvių santaujų bereikalingiems pasirodymams". Kol kas dar niekas neišvengė "bereikalingų pasirodymų". Jei tokių "bereikalingų" turėjo per daug, tai čia neabejotinai pirmoje vietoje yra ALTas, kuris jau ir Vasario 16-sios proga, kaip nevykusios politikos išraiska, šiemet Chicagoje išėjo su lietuviu lietuviui neapykanta bei lietuvių vienybės skaldymu.

Ar galima patikėti, kad dėl būsimo aukoto pinigų triukšmaujančioms Vasario 16-ji yra jų tautinio pakilimo šventė?

● Juozo Baltušio kūrybai skirtame vakare Vilniuje skaitytos ištraukos iš "Paroduotųjų vasarų" veikalo, kurio ištraukos tilpo ir Vienybės. Vakare dalyvavo aktorai-ės: M. Mironaitė, K. Mantaitė, D. Jakševičiūtė, Nosevičiūtė, A. Bružas, Čepaitis, E. Rupšys, T. Vasieta. Dalyvavo ir autorius.

VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.

KAD JAUNOJI KARTA KALBĖTŲ LIETUVIŠKAI

DISKUSINĖ PASKAITA

I.

Išėivijos nutautimas yra sudėtingas procesas ir, gaila, beveik netyrinėtas. Bent keli ryškesni jo momentai galėtų būti šie:

1. Kasdieniniam gyvenime išėivis prisitaiko prie naujo krašto. Nauji darbai ir įrankiai, aplinka, maitinimasis -- daug kas skirtingo, ne tokio kaip tėvynėje. Daug kas nesuprantamo, išėivio kalboje atsiranda brutaliai lietuviniam angliškiųjų žodžių. Anglų kalba kasdieniniame gyvenime smurtiškai pakeičia lietuvių kalbą.

2. Išėivis naujajame pasaulyje apsipranta. Tai reiškia, kad jis nejaucia smurto, kasdieniniam gyvenime kalbėdamas nelietuviškai. Aplinka darosi lyg sava, sena tėvynė sąmonėje nutolsta.

3. Nyksta išėivio lietuvių kalba. Ji vis mažiau reikalinga, išėivio vartosenoje nuostoja savo spalvos ir grožio. Smaurėja gramatika (artėja į vien vardininkus ir į veiksmažodžio trečiąjį asmenį) menksta žodynas (vietoj "ėda", "valgo", "lesa" -- palieka tik "valgio", vietoj "miršta" ir "dvesia" -- lieka tik "miršta", mama pietus ne verda, o daro, vaikai pamokas irgi ne ruošia, bet "daro", tėvas fabrike pinigų irgi ne uždirba, bet "daro" -- labai patogiai lietuvių kalboje išsiverčiama su labai nedaugeliu veiksmažodžių). Tokia kalba išsigeria į lietuvių ausiai nemalonų žargoną ir miršta.

4. Sunyksta išėivio tautinė sąmonė. Ir lietuvių kalbą užmiršęs išėivis dar ilgai atmena esąs lietuvis ir Lietuvos reikaluose nėra abejingas. Nutautimo procesą reikia laikyti baigtu, kai išėivis Lietuvai netenka jokio sentimentų, net ir savo kilmės bodisi.

Nutautimo procesas paprastai tęsiasi per kelias kartas. Jau naujajam pasaulyje gimę neturi problemos prisitaikyti prie kasdieninės aplinkos ir apsiprasti. Čia nutautimas reiškiasi visų pirma su lietuvių kalbos sunykimu.

Reikia suprasti, kad kai kurie išėivio gyvenime nulietuvėjimo reiškiniai yra būtinai ir neišvengiami. Naujajam pasaulyje negalima įsikurti neperimant kai ko iš jo gyvenimo ir nieko neužmirštant iš senosios tėvynės gyvenimo. Nėra jokio reikalo idealizuoti izoliavimąsi nuo amerikiečių visuomenės.

Lietuvybės išlikimo nereikia painioti su anglų kalbos vartojimu ir su vietos papročių pasisavinimu. Lietuvybės išlikimas remiasi dviem sąlygom:

1. Šalia vietinės anglų kalbos turi būti išlaikyta pilnavertė lietuvių kalba (su pilnu žodynu, apvaldyta gramatika, su lietuvių kalbos skambesio ir grožio pajutimu).

2. Šalia amerikietiškosios kultūros ir ryšių su visuomene išėiviai turi išlaikyti ryšį su lietuvių tautos kamieno kultūra ir naudotis tos kultūros vaisiais.

O vis dėlto mūsų vaikai tarp savęs lietuviškai nesikalba. Nežiūrint šeimoms vilčių, lietuviškų mokyklų veikimo, nežiūrint įtikinėjimų, raginimų ir draudimų net ir vien lietuviukų stovyklose, lietuviškose šeštadienių mokyklose, rūpestingose šeimose, net ir tarp lietuviukų brolių ir seserų vaikų bendravimo kalba yra anglų kalba.

Ne kur kitur, o čia yra mūsų tautinio išlikimo išėivijoje raktas. Deja, reiškiniai nedžiugina. Yra netikri pranašai tokį visuomenės vadai, kurie to nemato ar tam neskiria reikšmės.

II.

Mūsų mokyklinis jaunimas lietuviškai nekalba visai ne dėl to, kad jis prieš lietuvių kalbą būtų nusistatęs. Mūsų jaunimas nėra antilietuviškas, noriai jungiasi į lietuvišką veikimą. Lietuviškai jie nekalba ir vengia kalbėti dėl to, kad jie nepakankamai moka lietuvių kalbą. Labai skurdus jų žodynas, varginga gramatika. Jų kalbą galėtume pavadinti "virtuvine" kalba, reikalinga šeimose kasdieniniam apsirūpinimui. Tėvų rūpestingumas ir mokykla šią kalbą kiek pagerina, bet ne ligi tiek, kad ji tikėtų vaikui išsireikšti jo gyvenimą.

Mūsų vaikai gan išprusę. Jie gyvena tokiose sąlygose, kur nesunkiai susiformuoja gan sudėtingas žinių bagažas ir jam atitinkanti anglų kalba bei įgūdžiai ta kalba išsireikšti. Lietuvių kalba jų akyse tėra kažkokio skurdo, atsilikimo ir menkystės produktas. Ir lituanistikos dalykų juos geriau išmokyti, jei mokyti angliškai.

Pvz. aštuntajame skyriuje skaitome straipsnelį apie M. K. Čiurlionį. Pamoka, kaip ir daugelis kitų. Bet išdėstau dvyliką daugiaspalvių didokų reprodukcijų ir pasakoju, kad čia dailininkas vaizduoja Zodiako ženklus. Kažkuris vaikų, savo draugus išpėdamas, kad čia Zodiakas, tai leptelėjo angliškai. Poros angliškių žodžių pakako, klasėje pasikeitė nuotaika: jie patys paveikslus stebi, vienas kitam aiškina.

Kitas pavyzdys: angliškai šiandien girdėtą kokią geografijos ar aritmetikos pamoką vaikai atpasakoja be sunkumų, bet kai bando tai pasakoti lietuviškai, tai išėivina kažkoks žodžių ieškojimas, menkystė.

Būtų keista, jei čia lietuviškai reikalai būtų geresni. Atminkime, kad:

a. -- vaikai turi daug geros angliškos lektūros, jų skaitymas tvarkomas. Gi lietuvių čia tegali pasigirti gan skurdžia ir be didesnio pasirinkimo lektūra, o ir iš tokios lektūros nesuorganizuotą vaikams knygynų.

b. -- mūsų lietuviškoji mokykla neprisitaikė prie sąlygų, o akla įsikirtusi laikosi nepriklausomos Lietuvos praktikos. Programose darome tik tiek ir tokių nuolatų, kiek nepajėgiame išėiti.

Gyvenimas vietoje nestovi, bet mūsų mokykla sustoja vietoje, mes nutrūkome ryšį su tėvynėje palikusia mokykla, neturime vertingų santykių su naujojo pasaulio mokykla. Žymūs dabartinių laikų lietuvių kalbos metodininkai išėivijoje nepažįstami net iš pavardžių.

c. -- praktiškai mūsų švietimas yra decentralizuotas. L. B. Švietimo Taryba tėra tik administracinė institucija, be galios spręsti. O tokios institucijos, kuri mūsų lietuviškąjį švietimą sekty ir tirtų, skelbtų tyrimo išvadas ir rekomendacijas, iš viso neturime. Švietimui įtakos kartais bando turėti visai pašaliniai asmenys.

d. -- kitos išėities neturėdama, mūsų lietuviškoji mokykla susikūrė savaitgalių poilsio sąskaiton.

Tai nėra normali būklė, bet kitokio sprendimo net ir neieškoma. Kai kur lietuvių kalbą turime reguliarių pamokų laiku kasdieninius pusvalandžius. Bet vis tai labai trumpas laikas. Ir atsirado avantūristų, pasisiūliusių "kursą išėiti" dar per trumpesnę laiką. Tariami brandos atestatai duodami po dešimties metų šeštadienių mokymosi.

STEBĖTOJO PASTABOS

Latviai Olandijoje išspausdino anglų kalba 303 pusl. knygą Res Baltica: A Collection of Essays in Honor of the Memory of Dr. Alfred Bilmanis (1887-1948). Redagavo Adolfas Sprudzis ir Arminas Rusis. Ją parenzavo New Yorko City College profesorius Stanley W. Page, 1959 m. išėjusio veikalio The Formation of the Baltic States autorius. Recenziją išspausdino The Slavic Review žurnalas.

Knyga išleista tikslu pagerbti Latvijos buvusį atstovą Washingtone, Bilmanį, kelių Latvijos istorijos veikalų autorių. Tarp dvylikos bendradarbių yra ir mūsų prof. Stanley V. Vardys, kuris praplečia savo pastabas veikale Lithuania Under the Soviets, apima Latviją ir Estiją. Jo straipsnis pavadintas Soviet Social Engineering. Prof. Page sako si lankęs Rygą 1968 m. ir pastebėjęs, kad ten įsikolonizavę rusai drąsiau kalba apie Tarybų gyvenimo neigiamybes negu kalbėtų Maskvoje ar Leningrade. Neįau, apsigyvenę tarpe latvių jie "pagenda"?

Lietuvoje, gali būti, vyksta vokiečio sociologo Webberio visose visuomenėse pastebėtas dalykas: tam tikras sluoksnis lietuvių palaipsniui įgaus jėgos pozicijas. Lietuvoje bene sluoksnis "darbininkai" (reiškia, lietuviai) palaipsniui užiminėja jėgos vietas (biurokratiją) ir tvarkosi, nesukeliant nuožvalgy didesnę jėgą turinčiuose rusų komisaruose?

Stebint kai kurias Amerikos gyvenimo sąlygas sunku įsikalbėti šviesesnių minčių apie jos ateitį. Tačiau žymus sociologas prof. Lipsey vėliausiai išleistoje savo knygoje sako: "Džiugu, kad Amerikos visuomenė, vis dėlto, rodo stiprų prisirišimą kilniems jos idealams, nes pritaria visai eilei naudingų reformų. Pavyzdžiui, Social Security pensijos į gyvenimą atėjo be maištų, sukilimų ar demonstracijų. Amerika, reikia pasakyti, yra valstybė, kurioje žmogus geriau savo reikalus tvarko negu kitur."

Dar Vokietijoje vieno Švietimo Valdybos suvažiavimo metu prof. I. Malėnas griežtai pasisakė prieš polinkį leisti neva gabiams mokiniams persökinėti klases. Jis tad pranašiškaai įspėjo, kad prie šio barjero suklupe atsidurtume švietimo lygio pačiam dugne.

Deja, šlapus Atlanto švietimo "valdžia" pasiliko tik iš vardo, o švietimas jau daugiau ar mažiau tvarkosi kaip kam patinka.

Tai va kai kas iš to nerūpestingumo, kuriuo sprendžiamas išėivijos tautinio išlikimo klausimas. (BUS DAUGIAU)

CICERO LITUANISTINES MOKYKLOS choras, vadovaujamas J. Kreivėno, tėvams demonstruoja savo pasiekimus.

V. Zalatoriaus nuotrauka

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštytis in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tyssliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Aplegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tyssliava, senior; Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Sulaitis. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Santykių su Europa Tarybų S-gos imperija, galima sakyti, dabar rašo jau antrąjį puslapį, kurio pirmąjį pradėjo rašyti Rusijos caras Aleksandras I ir Prancūzijos Napoleonas. Tam tikslui sukaltame rąste suėję Nemuno viduryje ties Tilže (1807 m., birž. 25 d.), vienas kitam padavė "draugišką" ranką, ką Stalinas ir Hitleris pakartojo, dabar rašomajame antrajame puslapyje.

Tie puslapiai priklauso bendrai Europos istorijos temai, kurią anglas istorikas A. J. P. Taylor, tiksliai ir būdingai savo veikalė tai vadina Kova už vyravimą Europoje.

Abiejuose puslapiuose Lietuva vaidina rolę, kurios netenka nei išpūsti nei nuvertinti. Įdomu, kad Napoleonas ir Hitleris, abu — savo noru — puolė Rusiją ir abu — iltis atsišipino!

***

Istorijos vadovėlis Europe: 1815 to the Present, apie kalbamųjų puslapių pradžią pasakoja:

"1813-1814 metų karas prabaigė Prancūzijos milžinišką karinę galybę Europoje ir pirmąsyk istorijoje išleido kazokus į Vakarus. Nuo tų dienų rusų imperijos manomoji karo galybė pasidarė nežinomu, bet vis dėmesin imamu veiksmu Europos valstybių susitarimuose ir rungtynėse."

***

Stalino-Hitlerio susitarimas vėliau paguldė kitą milžinišką Europos karo galybę, kaip caro Aleksandro I sutartis su Napoleonu. Bet ir Vokietijos karinė jėga sužlugo. Ir, ne tik paguldymą pakartojė, bet "kazokus" dar giliau į Vakarus Europą įvesdino, net į Čekoslovakiją ir Berlyną.

Kokiais keliais eidama Europa kazokų atsikratys ir kaip galutinai rusių santykiai su europiečiais nusistovės, šlandien dar niekas net spėlioti nesiiima.

Lietuviams su gyvenimo tikrove tenka skaitytis ir darytis sveikų išvadų.

***

Su dabartine Lietuva arčiau susipažindami, užsienio lietuviai vis mažiau tiki tiems, kurie nelankydami Lietuvos ir nenorėdami su jos žmonėmis santykių palaikyti dar vis tebeprasakoja, būk ten viskas ir tamsu ir juoda (arba rusiškai raudona).

Kai bet kurioje tautoje pribrešta koks reikalas, atsiranda tautoje ir žmonių tam reikalui patenkinti. Pavyzdžiu galima rodyti atsiradusią Lietuvos Tarybą, kuri patogiu laiku paskelbė Lietuvos valstybės atstatymą 1918 m. Klek pirmiau buvo knygnešių platinti užsienyje spausdinamą lietuvių spaudą, kurią tuo metu Lietuvą valdė rusai, buvo uždraudę.

Vienose politinėse santvarkose piliečių organizacijos savo kylantiems reikalams ginti atsiranda lengviau, kitose sunkiau. Kur jos draudžiamos sulenda į pogrindį. Bet vistiek savo tikslų siekia ir pasiekia! Taip bent moko politiniai mokslai.

***

Todėl politinė santvarka gali būti demokratinė ar nedemokratinė, bet gyvenimo iškeliamieji reikalai ras kovotojų, siekiančių juos patenkinti.

Gianakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Belaisvinant Tėvynę brangią

1.

Gal kiekvienais metais Vasario 16 proga kas nors čekagiškėje Vilnyje nusišplaupa ant Lietuvos nepriklausomybės. Ten, mat, įsitikinę, kad tarybinis nepriklausomybės pakaitalas yra geresnis už 1918 Vasario 16 aktu atsikūrusią Lietuvą. Nusišplovē jau ir šiemet, rodos, S. Jokubka.

Tie mūsų broliai lietuviai dar vis nesupranta, kad mes tautinės Lietuvos palikimas, kaip ir tai, bininkai savo pažiūrose, nesame palaužiami. Su nepriklausomybės priešais galime ne tik kalbėtis, bet ir visai bičiuliškai turėti bendrų reikalų. Bet Vasario 16-sios idėja yra kažkas, kas neturi būti pajudinama. Mes manome, kad ir tarybinis lietuviai, ilgainiui susikūres pulkų gyvenimą, kada nors pasiilgs nepriklausomybės, nes ligi šiol visoje žemėje visoki žmonės vis pasiilgdavo. Gal tai ateis tolimoj ateity, bet ligi šiol dar niekam nepavyko išdresiruoti katiną negaudyti pelių, o žmogų neslekti laisvės.

Sako, jau sukūrę naują, tarybinį žmogų, kitaip protaujanti, kitaip jaučianti, tarybiškai valingą.

Iš tiesų bet kokio tipo naują žmogų sukurti nėra labai sunku... ant popieriaus ar vaizduotėj. Tikra, kad tarybinė santvarka visuomenės perauklėjime daug ko pasiekė, bet yra visokio perauklėjimo galimybių ribos.

2.

Vakarų veikėjams į nuopelnus reikia priskaityti sugebėjimą išlaikyti į Lietuvą nukreiptas radijo valandėles. Blogiau su tų valandėlių turiniu, kurs sudaromas klaidinga prielaida, būk Lietuvoje žmonės jokio kito rūpesčio neturi ir tik ilgisi buržuazinių laikų. Manding, reiktų remtis dabartinės Lietuvos pažinimu ir taikyti į kultūrinės aspiracijos. Vlikinio sukripimo politikos šalininkų Lietuvoje nėra daug.

Tarybų Sąjunga yra didelė galybė, pajėgi paveikti mūsų radijo valandėles globojančius kraštus. Kol neskauda, sovietai patenkia, tik jie turi galimybių mūsų balsus apšvelninti. Žodžių karas nėra politinė jėga nepaveikiamas. Ateis ir tokių laikų, kai mūsų popierinių liūtų dantys bus papleluoti, liūtai mielai maltinsis salotomis.

3.

Lietuvoje neseniai išleido Vytauto Bubnio apysaką "Aberonas". Išsiskyrusioj šeimoj su tėvu likęs gimnazistas čia patiekia lyg ir dienoraštį. Nors tai tik literatūrinis kūrinys, bet tarybinėj santvarkoj jis negali nevaizduoti tikrovės. Na, ir turime čia gimnazistus -- tėvynės ateitį. Tuose gimnazistuose netrūksta didžiųjų vertybių vertės pajutimo, bet taip pat apstu kažkoki hipiško gyvenimo nuobodulio. Įdomu, kad iš tarybinių naujų žmonių rikluotės iškritusių kūrinių dabar tarybinėje santvarkoje išleidžiama gana daug.

Štai sėdi jie komjaunimo susirinkime. Iš nuobodumo sudarė laikraštėlių, užpildytą čia pat į galvą atėjusiomis pastabomis. Vienas prirašė:

-- Susuko vidurius. Nežinau, ar užteks jėgų išlaukti, kol susirinkimas pasibaigs. Kenčiantysis.

Kitas prirašo:

-- Kadaisė bobutė pasakojo, kad kartą Kristus įėjęs į šventyklą ir radęs prekiaujančius, žodžiu, turgų. Paėmęs lazda ir išvaikęs. Kad taip man dabar lazda! Kristus antrasis.

*****

Ir dabartinėje Lietuvoje smalsus stebėtojas pastebi, kad patenkinama daug gyvų tautos reikalų, nežitrint komisarų šaltumo ar jiems priešingumo.

Amerikos lietuviuose trijų galvų komisariški "veiksniai", štai, jau neatsilaiko prieš tautinį reikalą -- plėsti užsienio lietuvių santykius su lietuvišiais Lietuvoje. Yra vilčių, kad daug laimės pastebimi tarybinėse tautose tautinės savygarbos sąjūdžiai. Laimės gal ir rusų visuomenės noras atsikratyti cenzūros ir įkyrios policijos.

Trečias susirūpinęs komjaunimu:

-- Galvoju, kaip mes tapome komjaunuo-liais. Juk visi mes serijinės gamybos. Visa klasė užpildė anketas, iškalėme keletą sakinių iš įstatų. Mus sveikino, mums sakė kalbas ir mūsų kolektyvino sąmoningumo pavyzdžiu siūlė pasekti kitoms klasėms. Spaliukai netgi po gėlę įbruko kiekvienam ir žiūrėjo į mus lyg į kokius didvyrius. O grįždami namo sulindom į tamsią tarpuvartę, išmaukėm tris butelius vyno -- "ta proga", ir susimušėm... Klasės vadovė viską užglostė, kad tik niekas nesužinotų. Kai pagalvoji, nelinksma. Serijinis

-- Serijinės gamybos... O aš niekada nepagalvojau, kad esu serijinės gamybos komjaunuo-lis...

Galų gale paaiškėjo, kad šitaip laisvai besireiškiančių gimnazistų vienas yra mokyklos direktorės šnipas. Val buvo triukšmo, kai toks improvizuotas "slaptas laikraštis" atsirado pas direktorę!

Aš manau, kad vlikinė ELTA, rašiusi apie rezistencinę spaudą sovietuose, turėtų tals gimnazistais susidomėti... O gal praverstų tokio lygio Lietuvos gimnazistus politiškai apšviesti per koki Vatikano ar Madrido radiją? Per linksmą radiją, kur popieriniai liūtai čia tau rodo nuožmias iltis, o rytoj, žiūrėk, jiems grėsia salotų pašaras!

Šešėliai slankioja

aplink Vasario 16-taią

4.

Šiemet prieš Vasario 16-tąją Chicagoje buvo susirinkę tie, kur šventės proga iš lietuvių norėtų lietuviškiems reikalams gauti pinigų. Po pasitarimo paskelbė komunikatą, labai banalų ir mažai pasakanti. Paskui spaudoje skaitėme pasipiktinimų, kad tas komunikatas toks blankus. Iš tikrųjų komunikatas toks blogas nebūtų, jei jis nedengtų tikros padėties, kuri yra blogesnė už komunikatus. Mat, pasitarime buvo tokio piniginio troškulio, kad žmonės užmiršo net patį lietuvišką veikimą. Naujienų dienraštis prabilo taip:

-- Amerikos lietuviai nori, kad Nainio vadovaujama organizacija... paliktų politinius reikalus specialiai Amerikos lietuvių sudarytam organui. Amerikos lietuviai nori, kad kultūriniai reikalai būtų labiau puoselėjami, kad nesikištų į politiką jos nesuprantantieji; kad neekvorių lietuvių santaujų bereikalingiems tuštieis pastrodymams

Si citata parodo, kokie šešėliai slankioja aplink Vasario 16-tąją.

Kažkas drįsta kalbėti Amerikos lietuvių vardu, o pats ne tik nerinktas, bet rinkimų bijo. Melas, ir labai nešvarus melas, kad Naujienų globojama grupė politiką supranta, o kiti yra "nesuprantantieji".

Naujojoje Lietuvos istorijoje gausu pavyzdžių, kur vis atsiranda politika "išmanančių". Laiks būtų tokių nepakeičiamų "išmanančių" kratytiis kaip liuos.

Man įstrigo Naujienų vaime, kad kažkas "neekvorių lietuvių santaujų bereikalingiems pasirodymams". Kol kas dar niekas neišvengė "bereikalingų pasirodymų". Jei tokių "bereikalingų" turėjo per daug, tai čia neabejotinai pirmoje vietoje yra ALTA, kuris jau ir Vasario 16-sios proga, kaip nevykusios politikos išraiska, šiemet Chicagoje išėjo su lietuviu lietuviui neapykanta bei lietuvių vienybės skaldymu.

Ar galima patikėti, kad dėl būsimo aukoto pinigų triukšmaujantiems Vasario 16-ji yra jų tautinio pakilimo šventė?

● Juozo Baltušio kūrybai skirtame vakare Vilniuje skaitytos ištraukos iš "Parduotųjų vasarų" veikalo, kurio ištraukos tilpo ir Vienybėje. Vakare dalyvavo aktorai-ės: M. Mironaitė, K. nantaitė, D. Jakševičiūtė, Nosevičiūtė, A. Bružas, Cepaitis, E. Rupšys, T. Vasteta. Dalyvavo ir autorius.

KAD JAUNOJI KARTA KALBĖTŲ LIETUVIŠKAI

DISKUSINĖ PASKAITA

I.

Išsivijęs nutautimas yra sudėtingas procesas ir, gaila, beveik netyrinėtas. Bent keli ryškesni jo momentai galėtų būti šie:

1. Kasdieniniam gyvenime išsivijęs prisitaiko prie naujo krašto. Nauji darbai ir įrankiai, aplinka, maitinimasis -- daug kas skirtingo, ne tokio kaip tėvynėje. Daug kas nesuprantamo, išsivijęs kalboje atsiranda brutaliai lietuvinamų angliškųjų žodžių. Anglų kalba kasdieniniame gyvenime smurtiškai pakeičia lietuvių kalbą.

2. Išsivijęs naujajame pasaulyje apsipranta. Tai reiškia, kad jis nejaucia smurto, kasdieniniam gyvenime kalbėdamas nelietuviškai. Aplinka darosi lyg sava, sena tėvynė sąmonėje nutilsta.

3. Nyksta išsivijęs lietuvių kalba. Ji vis mažiau reikalinga, išsivijęs vartosenoje nustoja savo spalvos ir grožio. Siaurėja gramatika (artėja į vien vardininkus ir į veiksmazodžio trečiąjį asmenį) menksta žodynas (vietoj "ėda", "valgo", "lesa" -- palieka tik "valgio", vietoj "miršta" ir "dvesia" -- lieka tik "miršta", mama pietus ne verda, o daro, vaikai pamokas irgi ne ruošia, bet "daro", tėvas fabrike pinigų irgi ne uždirba, bet "daro" -- labai patogiai lietuvių kalboje išsiverčiama su labai nedaugeliu veiksmazodžių!). Tokia kalba išsigeria į lietuvių ausiai nemalonų žargoną ir miršta.

4. Sunyksta išsivijęs tautinė sąmonė. Ir lietuvių kalbą užmiršęs išsivijęs dar ilgai atmena esąs lietuvis ir Lietuvos reikaluose nėra abejingas. Nutautimo procesą reikia laikyti baigtu, kai išsivijęs Lietuvai netenka jokio sentimentų, net ir savo kilmės bodisi.

Nutautimo procesas paprastai tęsiasi per kelias kartas. Jau naujajam pasaulyje gimę neturi problemos prisitaikyti prie kasdieninės aplinkos ir apsiprasti. Čia nutautimas reiškiasi visų pirma su lietuvių kalbos sunykimu.

Reikia suprasti, kad kai kurie išsivijęs gyvenime nulietuvėjimo reiškiniai yra būtini ir neišvengiami. Naujajam pasaulyje negalima įsikurti neperimant kai ko iš jo gyvenimo ir nieko neužmirštant iš senosios tėvynės gyvenimo. Nėra jokio reikalo idealizuoti izoliavimąsi nuo amerikiečių visuomenės.

Lietuviybės išlikimo nereikia painioti su anglų kalbos vartojimu ir su vietos papročų pasisavinimu. Lietuviybės išlikimas remiasi dviem sąlygom:

1. Šalia vietinės anglų kalbos turi būti išlaikyta pilnavertė lietuvių kalba (su pilnu žodynu, apvaldyta gramatika, su lietuvių kalbos skambesio ir grožio pajutimu).

2. Šalia amerikietiškosios kultūros ir ryšių su visuomene išsivijęs turi išlaikyti ryšį su lietuvių tautos kamieno kultūra ir naudotis tos kultūros vaisiais.

O vis dėlto mūsų vaikai tarp savęs lietuviškai nesikalba. Nežiūrint šeimos vilčių, lietuviškų mokyklų veikimo, nežiūrint tikinėjimų, raginimų ir draudimų net ir vien lietuviukų stovyklose, lietuviškose šeštadienių mokyklose, rūpestingose šeimose, net ir tarp lietuviukų brolių ir seserų vaikų bendravimo kalba yra anglų kalba.

Ne kur kitur, o čia yra mūsų tautinio išlikimo išsivijęs raktas. Deja, reiškiniai nedžiuginą. Yra netikri pranašai tokie visuomenės vadai, kurie to nemato ar tam neskiria reikšmės.

II.

Mūsų mokyklinis jaunimas lietuviškai nekalba visai ne dėl to, kad jis prieš lietuvių kalbą būtų nusistatęs. Mūsų jaunimas nėra antilietuviškas, noriai jungiasi į lietuvišką veikimą. Lietuviškai jie nekalba ir vengia kalbėti dėl to, kad jie nepakankamai moka lietuvių kalbą. Labai skurdus jų žodynas, varginga gramatika. Jų kalba galėtų pavadinti "virtuvine" kalba, reikalinga šeimoje kasdieniniam apsirūpinimui. Tėvų rūpestingumas ir mokykla šią kalbą kiek pagerina, bet ne ligi tiek, kad ji tiktų vaikui išsireikšti jo gyvenimą.

STEBĖTOJO PASTABOS

Latviai Olandijoje išspausdino anglų kalba 303 pusl. knygą Res Baltica: A Collection of Essays in Honor of the Memory of Dr. Alfred Bilmanis (1887-1948). Redagavo Adolfas Sprudzis ir Arminas Rusis. Ją parenzavo New Yorko City College profesorius Stanley W. Page, 1959 m. išėjusio veikalų The Formation of the Baltic States autorius. Recenziją išspausdino The Slavic Review žurnalas.

Knyga išleista tikslu pagerbti Latvijos buvusį atstovą Washingtono, Bilmanį, kelių Latvijos istorijos veikalų autorių. Tarp dvylikos bendradarbių yra ir mūsų prof. Stanley V. Vardys, kuris praplečia savo pastabas veikale Lithuania Under the Soviets, apima Latviją ir Estiją. Jo straipsnis pavadintas Soviet Social Engineering. Prof. Page sako si lankęs Rygą 1968 m. ir pastebėjęs, kad ten įsikolonizavę rusai drąsiau kalba apie Tarybų gyvenimo neigiamybes negu kalbėtų Maskvoje ar Leningrade. Neįau, apsigyvenę tarpe latvių jie "pagenda"?

Lietuvoje, gali būti, vyksta vokiečio sociologo Webberio visose visuomenėse pastebėtas dalykas: tam tikras sluoksnius lietuvių palaipsniui įgaus jėgos pozicijas. Lietuvoje bene sluoksnius "darbininkai" (reiškia, lietuviai) palaipsniui užiminėja jėgos vietas (biurokratiją) ir tvarkosi, nesukeliant nuožvalgų didesnę jėgą turinčiuose rusų komisaruose?

Stebint kai kurias Amerikos gyvenimo sąlygas sunku įsikalbėti šviesesnių minčių apie jos ateitį. Tačiau žymus sociologas prof. Lipsey vėliausiai išleistoje savo knygoje sako: "Džiugu, kad Amerikos visuomenė, vis dėlto, rodo stiprų prisirišimą kilniems jos idealams, nes pritaria visai eilei naudingų reformų. Pavyzdžiui, Social Security pensijos į gyvenimą atėjo be maištų, sukilimų ar demonstracijų. Amerika, reikia pasakyti, yra valstybė, kurioje žmogus geriau savo reikalus tvarko negu kitur.

Dar Vokietijoje vieno Švietimo Valdybos suvažiavimo metu prof. I. Malėnas griežtai pasisakė prieš polinkį leisti neva gabiems mokiniams perskokinėti klases. Jis tad pranašiška išspėjo, kad prie šio barjero suklupe atsiderintume švietimo lygio pačiam dugne.

Deja, šiaipus Atlanto švietimo "valdžia" pasiliko tik iš vardo, o švietimas jau daugiau ar mažiau tvarkosi kaip kam patinka.

Tai va kai kas iš to nerūpestingumo, kuriuo sprendžiamas išsivijęs tautinio išlikimo klausimas, (BUS DAUGIAU)

Mūsų vaikai gan išprusę. Jie gyvena tokiose sąlygose, kur nesunkiai susiformuoja gan sudėtingas žinių bagažas ir jam atitinkanti anglų kalba bei įgūdžiai ta kalba išsireikšti. Lietuvių kalba jų akyse tėra kažkokio skurdo, atsilikimo ir menkystės produktas. Ir lituanistikos dalykų juos geriau išmokyti, jei mokyti angliškai.

Pvz. aštuontajame skyriuje skaitome straipsnelį apie M. K. Čiurlionį. Pamoka, kaip ir daugelis kitų. Bet išdėstau dvyliką daugiaspalvių didokų reprodukcijų ir pasakoju, kad čia dailininkas vaizduoja Zodiako ženklus. Kažkuris vaikų, savo draugus išpėdamas, kad čia Zodiakas, tai lepelėjo angliškai. Poros angliškių žodžių pakako, klasėje pasikeitė nuotaika: jie patys pavelsius stebi, vienas kitam aiškina.

Kitas pavyzdys: angliškai šiandien girdėta kokią geografijos ar aritmetikos pamoką vaikai atpasakoja be sunkumų, bet kai bando tai pasakoti lietuviškai, tai išsena kažkoks žodžių ieškojimas, menkystė.

Būtų keista, jei čia lietuviški reikalai būtų geresni. Atminkime, kad:

a. -- vaikai turi daug geros angliškos lektūros, jų skaitymas tvarkomas. Gi lietuviai čia tegal pasigirti gan skurdžia ir be didesnio pasirinkimo lektūra, o ir iš tokios lektūros nesuorganizuotą vaikams knygynų.

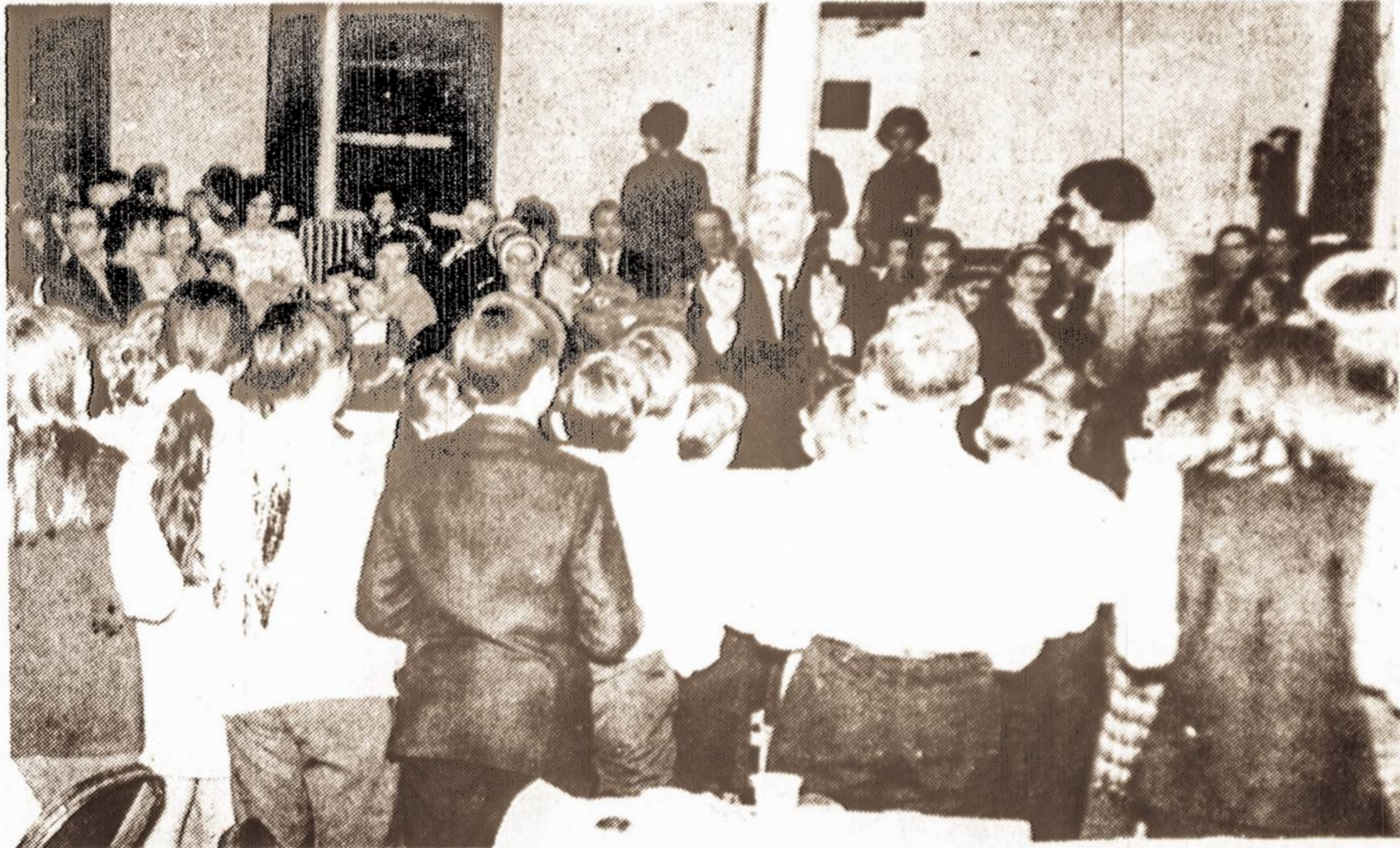
b. -- mūsų lietuviškoji mokykla neprisitaikė prie sąlygų, o akiai įsikirtusi laikosi nepriklausomos Lietuvos praktikos. Programose darome tik tiek ir tokių nuolaidų, kiek nepajėgtume išsieti.

Gyvenimas vietoje nestovi, bet mūsų mokykla sustojo vietoje, mes nutrūkome ryšį su tėvynėje palikusia mokykla, neturime vertingų santykių su naujojo pasaulio mokykla. Žymūs dabartinių laikų lietuvių kalbos metodininkai išsivijęs nepažįstami net iš pavardžių.

c. -- praktiškai mūsų švietimas yra decentralizuotas. L. B. Švietimo Taryba tėra tik administracinė institucija, be galios spręsti. O tokios institucijos, kuri mūsų lietuviškąjį švietimą sektų ir tirtų, skelbtų tyrimo išvadas ir rekomendacijas, iš viso neturime. Švietimui įtakos karta is bando turėti visai pašaliniai asmenys.

d. -- kitos išeities neturėdama, mūsų lietuviškoji mokykla susikurė savaitgalių poilsio sąskaiton.

Tai nėra normali būklė, bet kitokio sprendimo net ir neieškoma. Kai kur lietuvių kalbai turime reguliarių pamokų laiku kasdieninius pusvalandžius. Bet vis tai labai trumpas laikas. Ir atsirado avantiūristų, pasiūliusių "kursą išeiti" dar per trumpesnį laiką. Tariami brandos atestatai duodami po dešimties metų šeštadienių mokymosi.

CICERO LITUANISTINES MOKYKLOS choras, vadovaujamas J. Kreivėno, tėvams demonstruoja savo pasiekimus.

V. Zalatoriaus nuotrauka

VAGA IŠLEIDŽIA 300 KNYGU

V. Zalatorius

Grožinės literatūros leidykla Vaga Vilniuje šįmet planuoja išleisti 327 knygas, gaidas, atviručių komplektus ir serijinius leidinius. Katalogas "Vaga. Leidiniai 1970" suskirsto leidžiamas knygas į šias grupes: lietuvių literatūros mokslas ir kritika, bei atsiminimai, bibliografijos ir informacijos leidiniai, lietuvių literatūra vaikams, vertimai vaikams ir jaunimui, verstinė literatūra, dailės leidiniai, muzikos leidiniai ir leidiniai rusų kalba (10).

Pusė visų knygų, parašyta lietuvių autorių. Išleidžiami vyskupų Valančiaus ir Baranausko raštų dvitomiais ir Maironio "Pavasario balsai". Taip pat išeina V. Krėvės "Dainavos šalies senų žmonių padavimai", I. Šeinaus "Vasaros vaisės. Kuprelis", Žemaitės "Petras Karmelis", V. Mačernio "Poezija" ir P. Vaičiūno "Dramos".

Iš dabartinių rašytojų, užrūstinęs partiją su romanu "Apie duoną, meilę ir šautuvą", V. Petkevičius pasirodo su apsakymų rinkiniu "Baltas šešėlis". V. Rimkevičiaus "Nuosavas velnias" yra satyrinių apsakymų rinkinys, kurio autorius pirmasis parašė postalininį romaną "Studentai", sukėlusį didžiausią susidomėjimą ir ginčus. Kitas kontroversinis rašytojas, pagarsėjęs su "Kaimų kryžkelėje", pasirodo su romanu iš vokiečių okupacijos "Tu – mūsų žemė".

Vėl išleidžiami P. Cvirkos 1936 m. romanas "Meisteris ir sūnus", M. Sluckio "Laiptai į dangų", iš kurių buvo susuktas to pat vardo lietuviškas filmas, ir J. Paukštelio "Apsakymai" pirmą kartą pasirodę 1928 m. I. Simonaitė, ištikima savo tradicijai, vėl vaizduoja Klaipėdos kraštą, baigiantis karui, romane "Paskutinė kūnelio kelionė".

Jaunesniosios kartos V. Žilinskaitė pasirodo su satyros ir humoro rinkiniu "Karuselė". Įvairias miesčioniškas ydas plaka A. Sprindys apsakymuose "Senelė nori mirti". A. Pakalnis feljetonais išjuokia visokio plauko vertelgas rinkinyje "Inteligentų klubas". Ta pačia tema rašo ir L. Kiauleikis knygelėje "Kelios ašaros humoro klausimu".

J. Dovydaitis, praeitą vasarą pagyvenęs Chicagoje, toliau dauginą gausius savo raštus su apsakymais iš darbininkų ir tarnautojų gyvenimo, pavadintais "Dvylika vėjų". A. Venclova užpildo autobiografinį ciklą su "Jaunystės atradimu". Tai antrasis to ciklo tomas. Pirmasis tai buvo "Pavasario upė", trečiasis – "Vidurdienio vėtra". Nenuostojama garsinti ir 1963 m. į Lietuvą grįžusio ir 1937 m. mirusio A. Morkaus "Apsakymai" iš emigrantų gyvenimo. Dauguma jų jau anksčiau buvo spausdinti.

Iš vertimų dėmesio verti Plauto "Komedijos", "XX amžiaus dramaturgija", V. Šekspyro "Hamletas", O. Vivaldo "Dorjano Grėjaus atvaizdas", E. Hemingvėjaus "Anapus upės, medžių ūksmėje", taip pat amerikiečių K. Makalers "Laikrodis be rodyklių" ir R. Voreno "Visa karaliaus kariauna", prancūzų F. Rable "Gargantua ir Pantagriuelis", Gi de Monpasano "Mont-Oriolis", S. De Bovuar "Malonūs paveikslėliai" ir A. Morua "Labas vakaras, brangioji". Pagaliau A. Churgino anksčiau meistriškai išversta Dantės "Pragarą" seka "Skaistykla".

Nobelio premijos laureato (1951) P. Lagerkvisto apysakoje "Neužauga" aprašomas įsivaizduotas pasaulis primenantis renesanso laikų Italiją su smulkiomis kunigaikštijomis, karais, ištaigiu valdovo dvaru, to dvaro intrigomis, kaip jas mato valdovo nykštukas. Išversta taip pat norvegų klasiko H. Ibseno poema-drama "Peras Giuntas", kurios leitmotyvas "būti pačiu savimi". Su ispanų literatūra galima bus susipažinti per C. De Sununegio romaną "Bėgimas tamsoje", kur rašytojas vaizduoja nesugebančio prisitaikyti prie gyvenimo inteligento Roberto ir jo patrauklios žmonos Doloresos kelią.

Japonų literatūra lietuviškai beveik nežinoma. Ją šiais metais "Vaga" atstovauja su S. Endo knyga "Moteris, kurią aš pamačiau" ir novelių romanu "Šeimyninis gyvenimas". Su ne tik Lietuvoje, bet ir bendrai pasaulyje mažai žinoma Afrikos literatūra supažindina Nigerijos rašytojo O. Ibgunos romanas "Vėjas prieš poligamiją".

Neseniai pasakijoje savo kalboje Lietuvos rašytoju d-jos pirmininkas E. Mieželaitis pasididžiavo, kad šiandieninė lietuvių literatūra nebe "dekoratyvinis medelis, o tikras gumbutas, šakotas, stambus medis". Tas tvirtinimas labiausiai tinka poezijai. Poetai visuomet stipriau reprezentuodavo lietuvių literatūrą kaip kiti žanrų atstovai.

Išeina emigrantų ramybės savo gražiomis vaikiškoms eilėms drumsčiusio K. Kubilinsko poezijos rinktinė "Kalnų ilgesys" ir A. Miškinio poezijos dvitomis. Į pirmąjį Miškinio tomą sudėti eilėraščiai, parašyti dar Nepriklausomybės laikais.

Tas pats Mieželaitis pasirodo su "Muza ir upėtakiu", o deputatas J. Paleckis savo lyrinę publicistiką skelbia rinkinyje "Tūkstantis žingsnelių". "Mindaugo" dramatos autorius J. Marcinkevičius prisistato su rinkiniu "Eilėraščiai". Tokiu pat pavadinimu savo poeziją išleidžia ir A. Maldonis su A. Baltakiu.

Populiariausia dabartinės Lietuvos poetė užsienyje J. Degutytė irgi pasirodo su nauja kūryba. "Jos "Eilėraščių" rinkinio pagrindą sudaro ciklai "Olimpiados" ir "Miestai". Degutytės eilėms būdinga tėvynės, gimtojo miesto meilės tema, būties prasmės motyvai.

A. Churginas yra ne tik genialus vertėjas, bet ir originalus poetas. Išeina jo "Poezija". Pagaliau vienas iš įdomiausių poezijos leidinių yra kasmetinis "Poezijos pavasaris", kuriame meistrų ir mokinių naujai kūriniai.

DAUG KNYGŲ VAIKAMS

Vilniuje lapkričio pabaigoje vyko tarprespublikinis pasitarimas vaikų literatūros klausimais. Jame buvo pasigęsta kūrinių apie vaikų gyvenimą mokykloje, namuose, kieme, pjesių vaikų teatrui, nuotykinės literatūros ir ypač knygų 13-17 metų paaugliams. Laimingi turėtų būti užsienio lietuviai tėvai ir mokytojai, kad bent kas dešimtą Lietuvoje išeinančią knygą jų vaikai perskaitytų!

Šias metais išeina devynios knygelės, kurias dabartiniai tėvai skaitė augdami. Tai Žemaitės "Rinkinėlis vaikams", V. Krėvės "Aitvaras", V. Pietario "Lapės gyvenimas ir mirtis", P. Mašiotio "Mano dovanėlė" bei "Nepaprastos atostogos", "Lietuvių liaudies pasakos", "Pašaku skrynelė", "Menu mįslė keturgyslė" ir "Saulė, mėnulis ir vėjas".

Ypatingo dėmesio verta čikagiškės S. Tomarienės stilizuota liaudies pasaka "Tinginė ir darbštutė" apie dvi seseris, kurias gelbėjo raganos pavogtą broliuką. Knygelė pasirodo

"Seku, seku pasaką" serijoje su N. Jatulytės piešiniais 50,000 tiražu. Kaina 20 kp. 1968 šią knygelę išleido tėvai saleziečiai Italijoje 500 egzempliorių tiražu su V. Vičiaus iliustracijom. Amerikoje ji buvo pardavinėjama po dolerį.

Iš vakariečių užsienio rašytojų vaikams skirtos prancūzo Z. Verno "Žangada", anglų H. Wells "Pirmieji žmonės mėnulyje" ir V. Skoto "Perto gražuolė", amerikiečių I. Stouno "Gyvenimo troškimas ir V. Disnėjaus "Miki Mauzas", šveicaro K. Paleno "Stebuklingame muzikos pasaulyje", švedo G. Dalio "Mangrovinių miškų šalyje", negro Z. Zobelio "Berniukas iš Antilų salų" ir įvairių "Užsienio rašytojų nuotykių apsakos".

Jau minėta J. Degutytė pavasarišku eilėraščių vaikams dovanoja knygelėje "Vyturėlio laiška" J. Marcinkevičius antrą kartą išleidžia dvi poemėles "Grybų karas". R. Skučaitė sujungia miesto ir kaimo romantiką eilėraščių cikle "Kiškių troleibusai". Taip pat jau minėti V. Petkevičius duoda vaikams "Molio Motiejų – Puodžių karalių", o J. Dovydaitis, buvęs laktūnas, pasakoja apie sklandymą knygoje "Mirties kilpa".

Kalbotyros populiarintojas A. Sabaliauskas leidinyje "Šimtas kalbos mįslių" nagrinėja įvairias žodžių gyvenimo, kalbos tyrinėjimo istorijos ir kalbų kūrimo problemas.

Dar Nepriklausomoje Lietuvoje pradėjęs reikštis kaip rašytojas V. Sirijos Gira pasakoja savo kelionės įspūdžius knygoje "Afrika be liūtų". Jis ten neseniai lankėsi kaip laivo gydytojas. Respublikinės premijos laureatas (1965) J. Avyžius vaikams skiria "Melagėlio botagėlių".

Apie tėvų saleziečių darbą Ekvadore pasakoja B. Jauniškis ir A. Girskis knygoje "Misionieriai tarp indėnų". Girskis nuo 1932 iki 1937 m. misionieriaus Pietų Amerikos džiunglėse ir mokė kvaryų genties indėnų vaikus.

Jaunimą prie poezijos pratina V. Zaborskaitė su "Eilėraščių menu". Ji analizuoja K. Donelaičio, Maironio, S. Nėries, V. Mykolaičio-Putino, E. Mieželaičio, J. Marcinkevičiaus ir kitų lyriką, padeda atskleisti jaunam skaitytojui eilėraščio prasmę, suvokti, kaip kiekviena jo detalė, garsiniai sąskambiai ir ritmas atskleidžia poeto jausmų ir minčių pasaulį. Zaborskaite 1968 m. paskelbė monumentalią studiją apie Maironį.

Iš kitų literatūros mokslo ir kritikos leidinių pažymėtina J. Žekaitės "Lietuvių romano" iki 1940 m. analizė. K. Umbrasas parašė monografiją apie Žemaitę. P. Jokimaitienė studijoje "Lietuvių liaudies vaikų dainos" mokliškai šias dainas klasifikuoja ir pateikia 6000 tekstų variantus su paplitimo vietovėmis ir spausdintais šaltiniais.

Iš dailės leidinių negalima nepaminėti "Mažosios architektūros" (smutkelių) "Lietuvių liaudies meno serijoje". Menotyros patriarchas P. Galaunė pateikia savo 1910-1969 m. straipsnių rinkinį "Dailė ir kultūra".

Išleidžiamas buvusio Amerikos lietuvių tapytojo J. Šileikos 16 reprodukcijų aplankas. Mūsų tapybos ir muzikos genijaus kūryba toliau nagrinėja S. Umbrasas studijoje "Pagrindiniai M. K. Čiurlionio dailės bruožai" Naujas Čiurlionio 13 paveikslų aplankas, apimantis "Pasaulio sutvėrimo" ciklą, išleidžiamas 20 tūkstančių tiražu.

Be to išeina dar foto albumas apie Vilnių, leidinys "Lietuvių tapyba XVI-XX a. pr.", "Lietuvių grafika 1968-1969" ir penki grafikos darbų aplankai su geriausiais knygų iliustracijomis ir atskirais estampais.

Vienas Lietuvos spaudos šaltinis yra beadrovė SPAUDA, P. O. Box 685, Chicago, Ill. 60690. "Naujienos" ir "Kultūros barai" rašė, kad tokios spaudos taip pat galima pirkti per J. Kreivėną, 1602 S. 48th Ct., Cicero, Ill. 60650.

VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.

Nuns Recall Dangerous Escape From Lithuania

TOKIA ANTRAŠTE tilpo reportažas Manchester, N. H. dienraštyje apie darbščiasias vienuoles iš Lietuvos. Reportažą mums papildo artima Vienybės bendradarbė, Amerikoje gimusi lietuvaitė Ann McCain, buvusio Newark, N. J. mero našlė.

SESUO ALFONSA. Ji išmokusi staliaus darbo pasidarė ir medinį stalą darbu.

VIENUOLĖS IŠ LIETUVOS, Bedford, N. H. įsteigė ir vaikų darželį. Nuotraukoje matome vienuolę Alfonsą su savo mokiniais. Bedford, N. H. apylinkės gyventojai žavisi lietuvių vienuolių darbštumu ir veikla.

SESUO LAURENTIA skina uogas iš sodo netoli vienuolyno Bedford, N. H. miestelyje.

SESUO RAFAELA ir sesuo Alfonsa apžiūri obuolius iš jų sodybos.

SESUO LAURENTIA, kaip matome iš nuotraukos, vienuolyno sodyboje atlieka ir sunkesnius darbus.

VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.

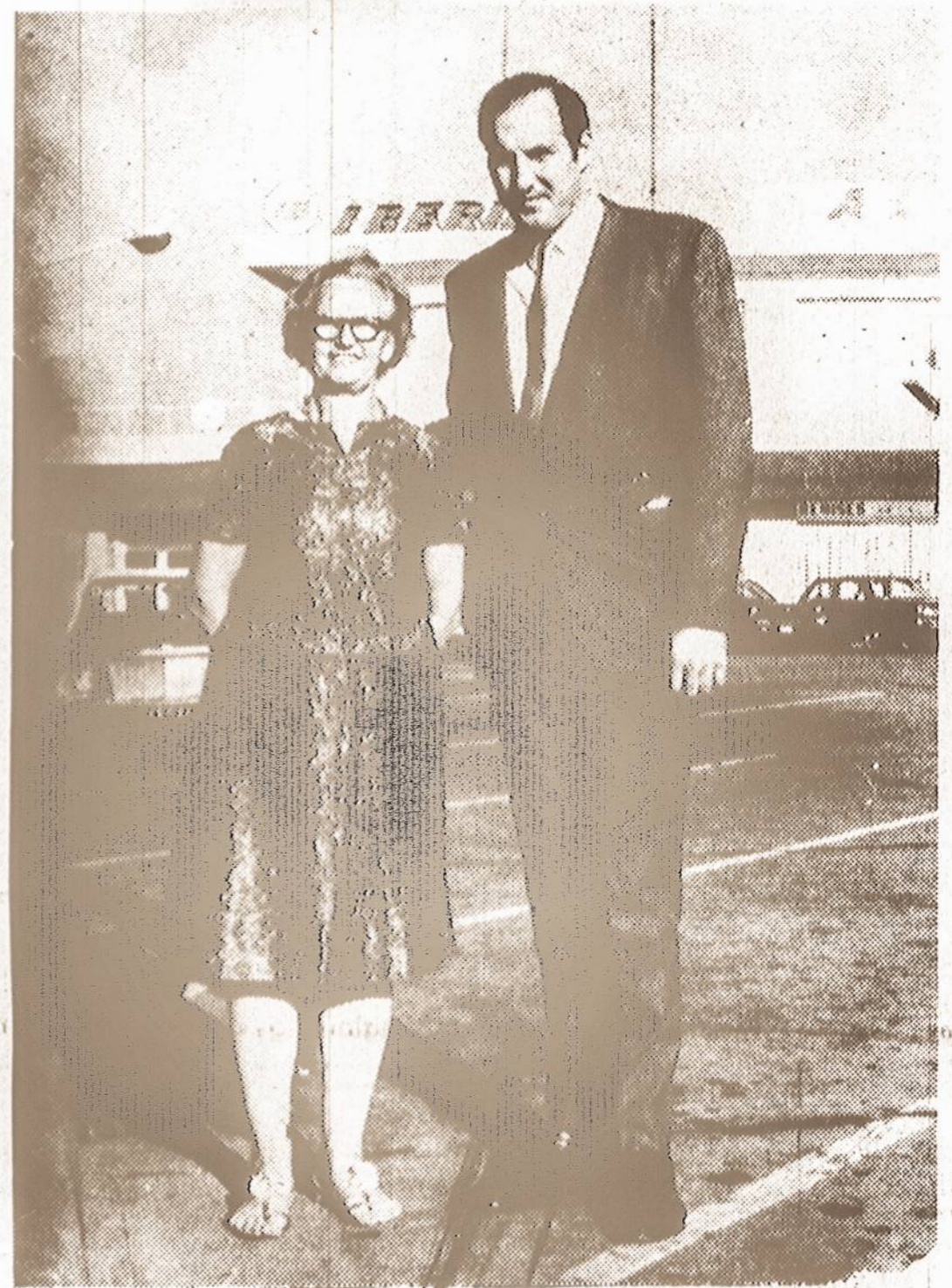
Lietuviai Argentinoje

Po nuotaikingo priėmimo A. L. Balso leidykloje pagerbiant viešnią iš Lietuvos Kauno mokytoją Mariją Sabaliauskaitę Patackienę, padaryta ši nuotrauka ALB sode. Nuotraukoje: J. ir M. Zavickai su dukra, M. ir K. Viečiai, Ona Misiūnienė, P. Ožinskas. Šalė Ožinskienės viešnia iš Lietuvos.

Prof. Irena Babarskaitė-Trivers svečiuojasi Grabliauskų šeimoj Buenos Aires, Argentinoje. P. Ožinsko nuotrauka

Robertas Petrauskas, Argentinoje gimęs, ankstyvoje jaunystėje praktikavo bokso. Boksininko Diaz iškviestas į JAV, jau šešiuosius metus gyvena New Yorke. Prano Ožinsko nuotraukoje jis matomas su savo motina Ezeiza aerouoste po šventinių stostogų Argentinoje.

Susivienijimo Lietuvos Argentinoje jaunimo delegacija nuvykusi į Kordobą dalyvauti SLA 6 skyriaus 25 metų minėjime. Dalyvių tarpe - C. Jankūnas, gen. sekr. R. Stalioraitis, išd. A. Ramanauskas, T. Aliukas, 6 sk. pirm. A. Biguzas.

Romualdo Jospačio nuotrauka
VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.

Lietuva kelsis nepriklausomam gyvenimui

FRANĖS LAPIENĖS KALBA, PASAKYTA
SUFFOLK COUNTY LIETUVIŲ KLUBO
VASARIO 16 MINĖJIME.

Turint mintyje šiandieninę Lietuvos nelaimę, ne vienas pagalvojame apie mūsų tautos likimą. Argi Lietuvai jau lemta žūti? Argi mūsų tėvynė ar tėvų kraštas nebeatsikels laisvam gyvenimui?

Norint gauti į tai tikslų atsakymą, turime pažvelgti į mūsų tautos praeitį. Mes turime pamatyti kokias nelaimes Lietuva yra pergyvenusi ir kaip ji buvo išėjusi laimėtoja.

Jau gilioj senovėj Lietuva buvo vienos kovos lauku. Jos kaimynai visais laikais tykojo ją praryti. Lietuvos laukuose žvangėjo kardai, dundėjo patrankos. Iš seno lietuvis telkė visas jėgas tik save, kaip žmogų, palaikyti. Jis kantriai nešė savo vargo našta, o sutiktus kely skausmus įamžino dainose, pasakose, patarlėse, mūsų gausioj tautosakoj. Tai gyvoji lietuvių literatūra,ėjusi iš lūpų į lūpas, iš kartos į kartą, ir tokiu būdu senovės lietuvių praeitį išlaikiusi aiškia.

Ar būtų galima sakyti, kad tai buvo daroma sąmoningai? Sunku būtų tai tvirtinti.

Vytautas Jonas Limba NUGALĖTOJAS

Vytautas Jonas Limba Argentinoje įvykusiose Tarptautinių dviratininkų lenktynėse tapo nugalėtoju. Jis išėjo pirmutiniu kilometru, laiko ir tyro greičio atžvilgiais. Visos trys Arg. Lietuvių Balso skaitytojų Limbų kartos gyvena Buenos Aires provincijos mieste Floridoje. Jų namai perpildyti taurėmis ir medaliais, kuriuos laimėjo Vytautas ir jo tėvas Jonas Limba, pastarasis ne vien dviratininkų, bet ir meškeriotojų karalius, sukūręs lietuvišką šeimą su C. Žilinskaite.

Sąmonė tegalėjo būti tik šviesuomenėj, vadinamoj inteligentijoj, bet pastaroji dažnai linko, kur stipresnis vėjas papūtė. Dažnai ji susižavėjo jai svetimo kaimyno kalba, persiėmė jo papročiais. Tuo tarpu liūšnelių gyventojai pasiliko ištikimi savajai kalbai, nors ir tai kai kurie bandė mėgdžioti "aukštesniuosius".

Taigi, kalbėti apie tautos sąmonę tegalima turint galvoje inteligentus. Tuo tarpu Lietuva, būdama dažnų karų lauku, neturėjo laiko save kultūrint, mokslint, nes jos visos jėgos tebuvo atkreiptos į priešą, kuris norėjo visiškai ją nuo žemės paviršiaus nušluoti. Taigi ir ta svyruojanti šviesuomenė negalėjo būti gausi. Bet lietuvis — ir be mokslo gudrybių atsiekė tai, kas labai svarbu kiekvienos tautos gyvenime. O tai drąsa, ištvėrmė, kantrybė, nepraradimas vilties geresniam gyvenimui. To rezultatai buvo — Algirdo, Gedimino ir Vytauto didinga Lietuvos valstybė.

Kuomet lietuviai buvo priversti kovoti už žūtbtutinį išlikimą, negalėdami siekti kokių nors kultūrinių lobių, rusai jau tuosyk buvo apsikrikštiję ir turėjo savo literatūrą. Tai imponavo Lietuvos šviesuomenę. Lietuvos kunigaikščių šeimos pradėjo giminiuotis su kniazzių šeimomis, savintis jų kalbą, ir kai kas net save vadino rusu. Žodžiu, rusų kalba tapo kaip ir aristokratų kalba. Rusų kalba buvo rašomi Lietuvos metraščiai, memuarai, ir net tikiybinio turinio veikalai.

Taip tęsėsi ilgiau negu iki Liublino unijos, 1560 m.

SUSTIPREJUSI LIETUVYBĖJE PAKLIUVO Į LENKŲ ITAKĄ

Pažymėtina, tuo laiku lietuvių tautinė sąmonė nebuvo visiškai apmirusi. Ne! Zigmano Augusto viešpatavimo laiku net kai kurie bajorai pradėjo įrodinėti, kad lietuviai esą kilę iš romėnų giminės, kad lietuvių kalba esanti lotynų kalbos padarinys ir net stengėsi ją padaryti savo tautiška kalba.

Įvykus Liublino unijai ir šie bajorai pasidavė lenkų įtakai.

Vienintelis žmogus, vyskupas Giedraitis, išliko lietuvių tautos ir tikiybos sargyboj. Sakoma, kad jis pastūmėjęs lietuvių tautai dirbti ir tokius vyrus, kaip kun. Daukšą ir istoriką Strikauskį.

Deja, Giedraitis mirdamas nepaliko savęs verto įpėdinio. Lietuviškoji aristokratija ir bajorija visiškai sulenkėjo. Lietuvos liaudis tapo baudžiauninkais, 17 ir 18 amžius tikrieji Lietuvos vaikai velka baudžiaivos jungą. Tykia, bet atkakliai eina kova tarp lietuviškos liūšnelės ir lenkiško

APLEIDŽIA VIENUOLYNUS

Katalkų spauda Amerikoje labai susirūpinusi, kad pernai vienuolynus apleido net 9,000 vienuolių, o užpernai — 4,000. Viso vienuolių dar tebėra 176,000. Svarbiausioji priežastis kodėl vienuoliai atsiriboja iš vienuolynų yra ta, kad nenori klausyti klebonų, vyskupų ir kapellonų įsakymų. Mokytojos ypač protestuoja, kad jos verčiamos klausyti klebonų įsakymų, tuo tarpu kai jie nieko neįšmano apie pedagogiką.

Kalifornijoje net 300 vienuolių pasipriešino kardinolui McIntyre ir nori sukurti savo atskirą ordiną. Savo teisėms ginti įsteigė sąjungą, kuriai priklauso jau 2,000 vienuolių.

Priemama kaina paruooda namas prie Linwood St. ir maica Ave. T. L. 464-1283.

dvaro. Tie lietuvių paniekinimai, persekiojimai atsispindi liaudies dainose. Per dainas jie perduoda lietuvių tautos sąmonę savo vaikams. Prisideda prie to ir Vilniaus Universitetas, duodamas kelius liaudžiai pasišventėliui padėjėjus kovoti už savo teises. Pradėjo rasti lietuviškoji inteligentija.

Daukantas ir Narmuntas pradėjo tyrinėti lietuvių istoriją, išskėlė aikštėn faktą, kad Liublino unija lietuviams pražūtinga. Tautinės sąmonės kilimui daug prisidėjo ir religija, kuri lietuviuose buvo skiepijama lenkų kalba ir tokiu būdu bažnyčia pavirto kovos lauku už savosios kalbos išlaikymą.

Bet, štai, 1795 m. rusai pavergia ir lietuvius ir lenkus, o grafas Muravjovas pasireiškia visu savo žiaurumu. Jis pradėjo konfiskuoti lenkų dvarus, naikinti vienuolynus, bažnyčias, persekioti kunigus. Matomai, tai darė tikslu įdiegti tuose žmonėse naują tikėjimą, lietuvius atskirti nuo lenkų. Įvyko priešingai. Toks rusų žiaurumas su lenkais sukėlė lietuvių šviesuomenėj užuojautos jausmą, abiejų tautų inteligentija susigyveno, mūsiškieji vėl įklimpo lenkų įtakoj. Lietuvių kalba vėl tik kaime bebuvo girdima.

Tarp 1863-1883 m. lietuvių šviesuomenė savo liaudžiai buvo nebylė, nuo jos gyvenimo nutolusi. Atrodė Lietuvai nebus jokio skaidresnio pragiedrulio. Tik kaimietė moteris vienodai niūniavo lietuviškas melodijas, tik kaimo vyžiuotis gniaužė pagieža kumštį prieš savo pavergėją poną. Bet metų eilė vėl iš tos liaudies pagimdė tokius sūnus, kaip Basanavičių, Kudirką ir kitus, kurie atkakliai imasi tiesti Lietuvos kultūrinius vieškelius. Aktyviai tam darbui įsijungė ir ne viena moteris. Jų darbo vaisiai buvo — Nepriklausoma Lietuva.

Turint mintyje visus Lietuvos pergyvenimus, mes drąsiai galime tvirtinti, kad lietuvių tautai nelemta žūti. Tuo labiau, kada šiandien tautinė lietuvių sąmonė yra pati didžiausia jos istorijoj. Šiandien Lietuvoj nerasime inteligento, kurs skaitytų save žemesniu už kaimyną, kurs ne iš būtinio reikalo, o iš pasididžiavimo griebtųsi jam svetimos kalbos. Dabar sąlygos neišnykti Lietuvos vardui nuo žemės paviršiaus yra geresnės, negu gilioj senovėj, kada veik vien kaime tebuvo girdima lietuvių kalba, nebuvo savo literatūros.

Minėdami šią sukaktį, mes tenorime pasauliui priminti, kad lietuvis ir išėivijoj neužmiršta gimtojo krašto ir laukia, kada į jį jis galės nuvykti be Maskvos leidimo ir kada jam niekas nevaržys pavaikščioti vaikystėj mintais takais. Tegyvuoja Lietuva!

CARPENTER

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

CABINETS

- BOOKCASES
- ANTIQUE REPAIRING
- FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.

Kelios valandos su Tiesos redaktorium Henriku Zimanu

Jonas Valaitis

Pėnai Tarybų Sąjungoje lankėsi grupė amerikiečių žurnalistų. Jie buvo tos šalies žurnalistų svečiai. Mainais, šiemet lankėsi 11 žurnalistų iš Tarybų Sąjungos. Jų tarpe Sovietų Sąjunga redaktorius J. Jurna ir Vilniaus Tiesos dienraščio vyriausiasis redaktorius Henrikas Zimas. Senosios kartos žurnalistams jis gerai žinomas. Dabar Vilniaus Tiesa spausdinama ketvirčio milijono egz. tiražu.

Svečiai lankėsi New Yorke, Washingtone, Chicagoje, New Orleans, Louisiana,

San Francisco, Cal. ir kitose vietovėse.

Čia juos sutiko New York Times ir kiti New Yorko laikraštiniškai. Kituose JAV miestuose, jie buvo svečiai tuose miestuose leidžiamų laikraščių redaktorių bei leidėjų. Kai kur juos priėmė miestų mērai. Zimas pamėnė, kad juos ypač maloniai priėmė ir vaišinęs Chicago mēras Daley. O Chicagoje, kaip žinome, gyvena daugiausiai lietuvių ir kitų tautybių žmonių iš Europos, dabar Tarybų Sąjungos ribose ir itakoje.

Buvę priimti užsienio reikalams sekretoriaus Rogers, senatorių ir kongres-

menų: Mansfield, Percy, Pullbright, Ford ir kitų.

Kai kur buvę nemalonumų. Buvo mėginti sustabdyti liftai, kuriais jie kėlėsi namuose, buvo ir žydų demonstracijų. Pasak Zimano, tai žydų atsidėkojimas Tarybų S-gai už tai, kad ji labai daug žydų išgelbėjo iš Hitlerio kalėjimų, kad nelėdo žydų per kaminius dūmais paleisti...

Už demonstracijas ir mėginimą svečių liftuose ilgiau palaikyti ir kitokius įžeidinėjimus, tiek vyriausybės nariai, tiek svečių globėjai laikraštiniškai atsiprašinėjo. Laikraštinių paklausti, ar apie tai savo spaudoje tarybiniai žurnalistai rašys, atsakė, kad jie apie tokius menkniekius rašyti nesąprate.

Bendrai pasidžiaugė, kad ši kartą Amerikoje buvę priimti daug maloniau, negu kai lankėsi prieš 10 metų. Tada esą net švarkus čiupinėję, norėdami patirti, ar mes buvę Tarybų S-gos užsienio ministerijos aprengti...

New Orleans prie Zimano priėjęs amerikietis lietuvis ten gyvenęs dailininkas teiravėsis apie Lietuvą ir jos dailininkus. Beveik kiekviename mieste, kur, rodos, nežinoję net kad lietuviai jais domėtusi, buvo daugiau ar mažiau lietuvių, kurie svečiais ne tik domėjėsi, bet kvietė į namus. Visur buvo permaža laiko.

LIETUVAI REIKIA KASDIENINIŲ REIKMENŲ

Pasikalbėjimuose apie Lietuvą, svečias pasidžiaugė, kad Lietuvoje daug kas pagerinta, bet dar esą daug ko ir gerintino. Reikia, esą, padidinti kasdieninių reikmenų gamybą, o joms gaminti dar vis reikia naujų fabriky. Apgailli, kad pradžioje Lietuva pramonei permaža dėmesio tekreipusi. Buvo susikaupta žemės ūki gerinti, kuris esąs pagerėjęs jau iki Danijos ūkio, nustebinęs net vokiečius savo gyvulių ir augalų ūki išvystyme.

Vis daugėjantis skaičius turistų Lietuvoje jos nebepažįstą po kelių metų vėl apsilanke.

Beraščių Lietuvoje jau visai nėra. Mokosi jauni ir seni. Į Lietuvos ateiti -- jaunimą -- kreiptama daugiausia dėmesio.

Paklaustas apie Lietuvos rusinimą, pabrėžė, kad tokių

Tęsiama 12 psl.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, apdraudus,

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirmūni piniginių perlaidų (Money Order) ir įvairiausių kitais reikalais, — kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v.r. iki 9 v. vakaro

HORN DENTAL LABORATORIES

APTARNAUJA NEW YORKA

77-20 101st AVENUE

OZONE PARK, N. Y. 11417

Tel. VI 5-7730

Kalba lietuviškai

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

SIE LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS

Duodami palaidotuviniai pletes.

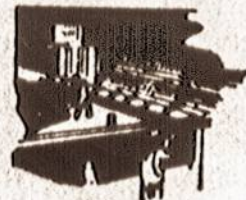
86-16 Jamaica Ave.
WOODHAVEN, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

SERV-WELL ROOFING CO.

INC

DENGIA STOGUS IR METALU APGAUBIA KAMPUS IR KRAŠTUS

STOGE ĮRENGIA LANGUS

ATLIEKA SKARDOS, DERVOS, SLEITO, TILE, SHINGLE ROOFING. GAMINA ASBESTO ASFALTO SIENAS

VI 6-9519 ir VI 8-3800

77-20 101st AVE., OZONE PARK

Frank Brukas kalba lietuviškai

JUOZO BANDŽIUKO BARAS IR RESORANAS

Čia vaišinate ir vaikinei ne tik Amerikos veik visais gėrimais — alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. — Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

KABARETAS - ŠOKIAI

110 - 12 Jamaica Ave.
Richmond Hill, N. Y.

Telefonas 846-9286

VIENYBĖ

• Vasario 10 d. suėjo 84 metai, kai Plymouth, Pa. įsikūrė Vieniybė Lietuvninkų. Vieniybės gimtadienis praėjo beveik nepastebėtas tik todėl, kad buvome paskendę spaudos darbuose. Nuo 1969 m. gruodžio mėn., kai mirė SLA organo Tėvynės Iliotipininkas, prisilėmė gaminti ir šį laikraštį ofsetu. Apie lietuviškųjų laikraščių leidybą dabartines problemas plačiau skaitysite sekančioje Vieniybės laidoje.

• Marija Miškinienė iš Chicagos, per F. Dauką, Sophie Barcus lietuvių radijo programos direktorių, savo velionių vyro ir sūnaus vardu lietuvių kryžiaus priežiūrai New Yorko Pasaulinės Parodos alkātėje, prisiuntė \$100 čekį. Miškinienė jau trečiuosius metus iš eilės remia šio lietuvių paminklo priežiūrą savo aukomis. Kryžiaus Komitetas jau yra labai dėkingas. Kryžiaus priežiūrai aukos siunčiamos įzd. Vincui Padvariečiui, 87-40 127th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418.

• Philadelphijos LB Apylinkės Valdyba, įvertindama Batūno vedamą kovą Jungtinėse Tautose dėl laisvės ir nepriklausomybės atstatymo Pabaltijui, iš surinktų Vasario 16 proga aukų paskyrė Batūnui 100 dolerių auką, už kurią Batūnas reiškia viešą padėką. Batūnas reikalingas paramos ir pagalbos iš visų tautiečių. Parama Batūnui siunčiama United Baltic Appeal vardu, 2789 Schurz Ave., Bronx, N.Y.

• SLA SEIMAS šiemet įvyks birželio (June) 22, 23, 24 dienomis New Yorko Commodore viešbutyje, 42nd Street ir Park Avenue, prie Grand Central geležinkelio stoties. Šiuo metu SLA patalpose vyksta Seimo Rengimo Komisijos posėdžiai. Ši mėnesį SLA kuopos renka ir naująją Pildomosios Tarybos valdybą. Rinkimai tęsis nuo kovo 1 iki 31 dienos. Jokios opozicijos neturi prezidentas, viceprezidentas, išdininkė ir dr. kvotėjas.

...Su H. Zimanu

Atkelta iš 11 psl.

nesąmonių girdėjęs ir išelvijos spaudoje skaitęs, bet faktai kalbą patys už save. Lietuvoje jau ir vidurinėse mokyklose mokoma svetimų kalbų. Bet rusų kalbos mokytis nėra priverstina. Bet praktiškumo sumetimais, aišku, dauguma mokosi. Lietuvoje gyvena rusai ir lenkai mokasi lietuviškai, tuo būdu lietuviškai, nes lietuvių kalba kasdieniniame gyvenime esanti reikalinga.

Oficiali kalba Lietuvoje esanti lietuvių. Federalinė valdžia neverčia nė vienos respublikos mokytis ar mokytis rusų kalbos. Daug kas mokosi, nes ji reikalinga.

APIE PRIEŠKARINĘ LIETUVĄ

Pastebėjus, kad Lietuva būdama nepriklausoma taip pat būtų toli pažengusi, gal dar daugiau, negu dabar, atsakė: Teisybė, apie šį laiką būtų padaryta kiek pažangos, bet mažai. Tada Zimanas klausia, o kiek gi pažangos padarė per 20 savo gyvavimo metų?.. Pramonės esą joje kaip ir nebuvo. O kiek buvo, tai svetimų kontrolė. Valdžiai rūpėję išspausti kuodaugiausiai mokesčių, bet negerinti valstiečių būklės. Senoji tvarka pažangai trukdžiusi...

Dabar esą Lietuvoje išspręsta daug klausimų. Su tvarkytas žemės ūkis. Pramonė klestinti, nors dar visko užplanuoto nepastekta. Darbų, tačiau, esą daugiau, negu žmonių.

Dabar planuojama pramonę išmėtyti po visą Lietuvą, kad didieji miestai, kaip Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys, Kapsukas, Alytus ir kiti, vieni dvigubai, kiti net trigubai ir daugiau paugėję, kad jie neišaugtų per daug didelį, pramonės įmonės kuriamos lygiai visoje Lietuvoje.

Gamtai saugoti nuo pramonės esą stiprus įstatymas. Tad, kai kurios gražiosios vietovės pramonės visai neišleis.

VISI NORI GYVENTI MODERNIUOSE NAMUOSE

Bet nežiūrint kaip gražiai Bakužė samanotą poetai aprašo ir apdainuoja, tose bakužėse jau niekas nenori gyventi. Visi nori gyventi namuose su automatine šiluma, šaltu ir karštu vandeniu ir visais kitais patogumais.

Taip greit statantis Lietuvai vistic dar nelmanoma suspėti visus aprūpinti butais. Prieš karą gaminusi plytų po 40 milijonų per metus, Lietuva tada planavo, kad jei pasiektų 300 milijonų plytų gamybos kasmet, visa Lietuva būtų mūrinė. Dabar gamina daugiau bilijono plytų ir gauna ištisus blokus, sienas ir kitoklį masinei statybai medžiagą, ir tai dar nepasveja gyventojų reikalavimų...

Mokyklų tinklas esą toks tankus, kad niekam netenka į mokyklą važinėti toli.

Pelkėtosios vietovės paverttos dirvožemiais arba užželdintos miškais, sodais. Paties didžiausio laimėjimo Lietuva pastekusi išslauklėdama gerų mokslininkų, kalbininkų, rašytojų. Daugelis jau įgyja pasaulinio mąsto vardą. Paminėjo dr. Januškevičių, prof. Matulį, prof. Jurginį, dr. Poželą, prof. Jučią. Tai esančios tarptautinės figūros.

APIE PIRČIUPI

Svečiui esą buvę skaudu, kad kai kas išėviavo jo asmenį rišęs su Pirčiupio tragedija. 18 vyrų grupėje jis buvęs prie Pirčiupio. Gyvenę miške, kad kaimo nesudegintų. Kaime buvę vokiečių. Bet partizanai pasitraukę, o su jais ir Zimanas. Kai kaimas degęs 1944 m. birželio 3-čią, jisai ir kiti partizanai iš ten jau buvo toli iškėlavę prieš 2 metus -- pasikalbėjimą apie Pirčiupį baigė Zimanas, kurio redaguojamą Vilniaus Tiesą skaito kevirtis milijono lietuvių. Jų tarpe daug kas gauna Amerikoje oro paštu per 3 dienas.

VASARIO 16-oji mūsų veikėjams suteikia puikią progą sueiti ir nusifotografuoti su įvairių miestų pareigūnais. Šioje nuotraukoje matome lietuvių delegaciją apsilankiusią pas Hempstead miesto prižiūrėtoją Ralph Caso. Iš k. - inž. K. Miklas, Ralph Caso, Elena Miklavienė, Lietuvos Gen. Konsulas A. Simutis ir Petras Jurgėla.

Vasario 16-oji ir aukos

Tęsinys iš 1 psl.

Vasario 16-tosios minėjimus bendrai ruošti ir į vieną išdą pinigų siųsti ragino visa spauda: Sandara, Tėvynė, Garsas, Vieniybė, Draugas, Dirva, Naujienos, Keleivis, Darbininkas ir kiti. ALTo vadovybėje buvo Draugo Šimutis, Naujienų Grigaitis, Sandaros Vaidyla, Vieniybės ir Dirvos pažitūrų vienas populiariausių išėviavo sūnų Antanas A. Olis.

Vieniems mirus, kitiems dėl senatvės išėjus į pensiją, tretiems sunegalavus, ALTo reikalai perėjo į naujai atvykusių rankas. Jie su savim atsivežė ir savas organizacijas: Bendruomenę, VLIKą ir kitas. Atsivežtosios europinės lietuvių organizacijos naujakuriams, aišku, buvo, tebėra ir bus artimesnės prie širdies.

Dar prieš Vasario 16-tosios minėjimus Chicagoje įvyko ALTo, Lietuvių Bendruomenės ir VLIKo atstovų susirinkimas, kuriame dalyvavo ir kai kurių laikraščių atstovai. Tarėsi dėl aukų ir šių organizacijų veiklos. Tarėsi, bet nesutarė. Paaiškėjo, kad Bendruomenė nesiribos vien kultūrine veikla, bet veiks ir politinėje srityje.

Visiems dabar yra aišku, kad Vasario 16-oji prarado savo reikšmę, kaip Tautos šventė. Tos dienos minėjimai pavirto dar viena priemone medžioti dolerius... iš patriotiškai nusiteikusių Amerikos lietuvių.

Jokia gražbylystė šios situacijos neatitaisys ir kiekvienas aukotojas du kart apgalvos ar verta savo dolerius skirti Lietuvos išlaisvinimui, kai tie "laisvintojai" nepajėgia net tarpusavyje sutarti.

BARITONAS VACLOVAS DAUNORA iš Lietuvos atvyko į Ameriką iš New Yorko jis tuojau išskrido į Chicago pas R. Dirvonį, kuris, be abejo, surengs koncertą. Šioje nuotraukoje V. Daunoras matomas Expo-67 koncerto metu Montrealyje.

VIENYBĖ, 1970 m. vasario 27 d.